

NIEUW VERTROUWEN

CONCEPT VERKIEZINGSPROGRAMMA SP 2013-2017

SP.

INHOUD

INLEIDING	5
1. INNOVATIE EN ECONOMISCHE GROEI	7
2. UW LAND, UW KEUZE	11
3. EEN GEDEELDE TOEKOMST	13
4. ZEKERHEID IN CRISISTIJD	17
5. ZORG IS GEEN MARKT	21
6. CRIMINELEN PLUKKEN, BURGERS BESCHERMEN	25
7. INVESTEREN IN KENNIS EN ONDERWIJS	29
8. EEN MOOI EN LEEFBAAR LAND	33
9. GOED VERVOER VOOR IEDEREEN	37
10. OMKIJKEN NAAR ELKAAR	41
11. EEN SCHONE TOEKOMST	45
12. VAN GROND TOT MOND	49
13. NIET BIJ BROOD ALLEEN	53
14. INTERNATIONAAL SAMENWERKEN	55
15. GEZONDE FINANCIËN	59

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34
35
36
37
38
39
40
41
42
43
44
45
46
47
48
49
50
51
52
53
54

INLEIDING

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34
35
36
37
38
39
40
41
42
43
44
45
46
47
48
49
50
51
52
53
54

Nederland is een mooi land, met geweldige mogelijkheden. En volop kansen voor een mooie toekomst. Toch maken veel mensen zich grote zorgen. Over hun baan, over de toekomst van hun kinderen. Zorgen over de samenleving waarin we leven en hoe we omgaan met elkaar. De economische crisis heeft veel onzekerheid gebracht. De afgelopen jaren hebben veel mensen het vertrouwen verloren. In bestuurders en bankiers, politici en managers - en in elkaar. De rechtse politiek van 'meer markt en eigen verantwoordelijkheid' heeft de economie in zwaar weer gebracht, de sociale zekerheid uitgehold en de tweedeling in ons land vergroot. Egoïsme en zelfverrijking worden beloond, omkijken naar een ander en zorgen voor elkaar worden steeds moeilijker gemaakt. Dat bedreigt de samenhang in onze samenleving.

De huidige crisis is geen natuurramp, maar het gevolg van politieke keuzes. Van bange politici, die geen verantwoordelijkheid durfden te nemen en hoopten dat de markt voor hen alle problemen zou oplossen. Ons rijke land is door onverantwoord gedrag van bankiers, beleggers en bestuurders in zwaar weer gekomen. Mensen met de minste schuld aan de crisis dreigen nu de rekening te moeten betalen. Werknemers en kleine zelfstandigen, jongeren en studenten, ouderen en zieken. Zij leveren in, terwijl degenen die de economie lieten ontsporen grotendeels buiten schot blijven. Zij gunnen elkaar belachelijke salarissen, bizarre bonussen en woekerwinsten, terwijl burgers niet eens meer weten of hun geld nog wel veilig is, hun baan blijft bestaan en er straks nog pensioen voor hen is. Maar het kan ook anders. Als u dat wilt.

UW LAND, UW KEUZE

Op 12 september bent u aan het woord. Deze verkiezingen bepalen of onze samenleving nog harder wordt en de tweedeling nog groter, of dat we nu een andere keuze maken en we gaan bouwen aan een socialer, menselijker en duurzamer Nederland. Hoe wilt u dat we in de toekomst met elkaar omgaan? In wat voor samenleving wilt u leven? Wat voor wereld wilt u voor uw kinderen achterlaten? Die keuze is aan u!

Het kabinet-Rutte heeft ons land in de problemen gebracht. De regering van VVD en CDA (eerst gedoogd door PVV en SGP, daarna door D66, ChristenUnie en GroenLinks) laat de allerrijksten hun gang gaan. En bezuinigt miljarden op de burgers. Op zorg en onderwijs, woningen en werk, toezicht en veiligheid. Deze bezuinigingspolitiek vergroot de tweedeling in de samenleving en verstikt de economische groei. Daarmee raken we op een doodlopende weg. Harde bezuinigingen leiden tot een zwakkere economie - en daarmee tot weer meer bezuinigingen. Dat kan anders!

BOUWEN AAN NIEUW VERTROUWEN

In dit verkiezingsprogramma presenteren wij ons bouwpakket. Ook wij doen het zuinig aan met uw belastinggeld. En we vragen een extra bijdrage in de kosten van de samenleving, vooral van mensen die het toch al goed hebben getroffen. Zo kunnen we ook in crisistijd beschermen wat waardevol is en investeren in wat ons bindt. Wij laten mensen niet in de kou staan en investeren in werk, onderwijs, zorg en zekerheid. Juist nu gaan wij bouwen aan nieuw vertrouwen. We hopen dat wij daarbij op uw steun mogen rekenen.

1 Dit beloven wij u:

2

3

Wij pakken de oorzaken van de crisis aan.

4

Alleen dan kan het vertrouwen van mensen worden herwonnen.

5

6

Wij nemen onze verantwoordelijkheid.

7

Alleen dan kunnen we sociale voorzieningen in stand houden.

8

9

Wij bieden mensen sociale zekerheid.

10

Alleen dan kan het vertrouwen in elkaar worden hersteld.

11

12

Wij laten de sterkste schouders de zwaarste lasten dragen.

13

Alleen dan krijgen we een sterke en solidaire samenleving.

14

15

Wij kiezen voor duurzame ontwikkeling.

16

Alleen dan kunnen we de toekomst met vertrouwen tegemoet zien.

17

18

In provincies en gemeenten hebben we laten zien dat we goed kunnen besturen. Nu vragen we u ons die kans te geven voor het hele land. De SP is nodig voor een sociale regering die weet dat de politiek er is voor u - en niet omgekeerd. Hoe? Dat vertellen we u in dit verkiezingsprogramma.

19

20

21

De precieze onderbouwing van dit verkiezingsprogramma vindt u in een serie rapporten die we de afgelopen tijd hebben gemaakt. Kijk op onze website: www.sp.nl. Daar vindt u ook een overzicht van al onze standpunten.

22

23

24

25

26

27

28

29

30

31

32

33

34

35

36

37

38

39

40

41

42

43

44

45

46

47

48

49

50

51

52

53

54

1. INNOVATIE EN ECONOMISCHE GROEI

Europese leiders keken in de afgelopen jaren meer naar de financiële markten dan naar de behoeften van de burgers. De Nederlandse regering doet daaraan mee. Dat heeft geleid tot een domme bezuinigingspolitiek, die het economische herstel in Europa buitengewoon belemmert. Dat leidt tot verlies van banen en grote financiële onzekerheid, vooral in het midden- en kleinbedrijf (MKB) - de motor van onze economie. Politieke partijen die alle ruimte boden aan bankiers en bestuurders, aandeelhouders en speculanten, dragen een grote verantwoordelijkheid. Dit neoliberale wanbeleid kan ons land niet meer veroorloven. Het is de hoogste tijd voor een sociaal alternatief.

Naast doordachte bezuinigingen, om de staatskas op orde te krijgen, gaan we al in 2013 drie miljard euro extra investeren in onze economie. In het onderhoud van woningen en scholen, wegen en spoorwegen. Door kantoorpanden om te bouwen tot woonruimte en energiezuinigere woningen te bouwen. Deze investeringen zijn goed voor het midden- en kleinbedrijf (MKB). Ook nemen we maatregelen om de sociale zekerheid en rechtsbescherming van MKB-bedrijven te verbeteren. Een Nationale Investeringsbank verzekert dat de industrie, maar ook kleine bedrijven, meer kunnen investeren. En we zorgen dat internet - steeds belangrijker in onze samenleving - voor iedereen toegankelijk blijft en de privacy op het net wordt gewaarborgd.

ONZE VOORSTELLEN

ECONOMIE

1. We starten in 2013 een investeringsprogramma om onze economie weer op gang te helpen. Door onderhoud aan woningen en spoorwegen, scholen en universiteiten, dijken en wegen naar voren te halen. De woningmarkt kan worden gestimuleerd door kantoorpanden om te bouwen tot woonruimte en om te schakelen naar energiezuinige woningbouw.
2. We houden het BTW-tarief gelijk, want verder verhogen treft direct de koopkracht van mensen en is heel slecht voor het herstel van het midden- en kleinbedrijf (MKB).
3. Er komt een nieuwe nationale investeringsbank (NIB) die kredieten gaat verstrekken aan fundamenteel gezonde en goed geleide bedrijven. Daarmee zorgen we ervoor dat bijvoorbeeld de industrie weer kan investeren. Ook kan deze investeringsbank langjarige investeringen in duurzame economie financieren.
4. Kleine ondernemers krijgen een eerlijker kans bij overheidsopdrachten. Aan het voortrekken van grote bedrijven maken we een einde. De winstbelasting voor het kleinbedrijf houden we laag. Grote bedrijven laten we een extra bijdrage leveren.
5. Hoge kosten van twee jaar loondoorbetaling voor zieke werknemers zijn een groot risico voor het MKB en een belemmering om mensen in vaste dienst te nemen. Daarom worden de kosten voor werknemers die langer dan een half jaar ziek zijn voortaan betaald uit een collectieve verzekering.
6. We verbeteren de rechtsbescherming voor ondernemers tegen oneerlijke handelspraktijken, zoals misleiding en bedrog.

- 1 7. Werkgevers gaan met een eigen bijdrage meebetalen aan de uitvoering van werknemersverzekeringen.
2 De lasten voor het doorbetalen van ziek personeel worden voor kleine bedrijven eerlijker verdeeld.
3
- 4 8. We stellen paal en perk aan de topinkomens. Bestuurders in de publieke en semipublieke sector
5 verdienen niet meer dan de minister. Bonussen bij banken en andere financiële instellingen worden
6 volledig uitgebannen.
7
- 8 9. We handhaven de ontslagbescherming. De duur van de WW wordt niet verkort. Werkgevers het eerste
9 halve jaar van de WW laten betalen is vaak onmogelijk, vanwege gebrek aan geld in het bedrijf. Dit
10 bevordert ook het aannemen van mensen op tijdelijke contracten. De sollicitatieplicht van werklozen
11 wordt afhankelijk van de individuele omstandigheden en de perspectieven op werk.
12
- 13 10. We scheiden spaar- en zakenbanken. Zo verhinderen we dat banken ooit nog kunnen gokken met het
14 spaargeld van hun klanten. Dit doen we in Europees verband. Vooruitlopend daarop moeten Neder-
15 landse banken alvast intern risicovolle en minder risicovolle activiteiten duidelijk scheiden.
16
- 17 11. De bankenbelasting wordt verhoogd en aangevuld door een financiële transactietaks. Dat remt specu-
18 latie en stimuleert dat beschikbaar kapitaal wordt ingezet in de reële economie.
19
- 20 12. Om wanpresterende bestuurders beter aan te kunnen pakken worden de juridische mogelijkheden
21 uitgebreid. Er komt een aparte strafrechtelijke bepaling voor financieel wanbeleid. Ook wordt de civiele
22 aansprakelijkheid van bestuurders vergroot.
23
- 24 13. We moedigen slimme samenwerking aan tussen bedrijven, overheden en kennisinstellingen, zoals
25 Brainport in Brabant, Chemelot in Sittard, Energy Valley in Groningen en Food Valley in de regio Wage-
26 ningen. Door intensieve samenwerking komt de R&D (onderzoek en ontwikkeling) op zulke locaties op
27 wereldniveau. Verdere innovatie ondersteunen we graag. Door bedrijfssubsidies die weinig opleveren
28 halen we echter de bezem.
29

INTERNET EN ICT

- 30
- 31
- 32 1. Massa's mensen en ondernemingen maken dagelijks gebruik van de talloze mogelijkheden van
33 internet. Internet behoort ook in de toekomst voor iedereen toegankelijk te blijven - en de overheid
34 dient dat te bevorderen. Internetproviders mogen zich niet inlaten met het verkeer van hun
35 internetgebruikers, net zoals post- en telefoniebedrijven zich niet mogen inlaten met de brieven of
36 telefoongesprekken van hun klanten.
37
- 38 2. Bij ingewikkelde ICT-projecten zijn aanbestedingen vaak een verkeerd middel om een goede partner te
39 vinden. De overheid doet er goed aan om in open overleg met het bedrijfsleven te werken aan goede
40 ICT-oplossingen, die technisch kloppen en binnen het budget blijven.
41
- 42 3. Er komen heldere regels voor het verzamelen, bewaren en verhandelen van profielen van internet-
43 gebruikers.
44
- 45 4. Internet en telefonie zijn van toenemend belang voor onze economie. Juist in de ICT ligt een grote
46 kans voor innovatie. Daarom is het van groot belang dat deze diensten betrouwbaar werken en de
47 overheid daarop toeziet. Burgers en bedrijven hebben ook een grote behoefte aan continuïteit van
48 internet en telefoon.
49
- 50 5. Vrij internet verdraagt zich moeilijk met een downloadverbod. Dat willen we dus niet. Maar creatieve ma-
51 kers van bijvoorbeeld films en muziek hebben natuurlijk wel recht op een vergoeding voor hun werk. We
52 gaan dat in goed overleg via het bestaande systeem van heffingen op dragers en media regelen.
53
54

6.	Het verzamelen van en handelen in gegevens van internetgebruikers door bijvoorbeeld <i>cookies en device fingerprinting</i> worden aan banden gelegd. Overheden en bedrijven mogen niet zomaar een profiel maken of opslaan van iemand die argeloos op het internet surft. Iedereen dient op eenvoudige wijze te kunnen aangeven niet gevolgd te willen worden op internet (<i>do-not-track-me</i>).	1 2 3 4 5
7.	Netneutraliteit staat bij ons hoog in het vaandel. Er wordt door providers geen onderscheid gemaakt in kosten voor de ene of de andere soort data.	6 7 8
8.	We wijzen het ACTA-verdrag (<i>Anti-Counterfeiting Trade Agreement</i>) af, omdat hierin te weinig oog is voor de publieke belangen van velen en te veel voor de economische belangen van weinigen.	9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31 32 33 34 35 36 37 38 39 40 41 42 43 44 45 46 47 48 49 50 51 52 53 54

2. UW LAND, UW KEUZE

Nogal wat politici doen een beroep op de eigen verantwoordelijkheid van mensen. Maar zij lijken zelf geen verantwoordelijkheid te durven nemen voor de samenleving. Marktwerking in zorg en onderwijs, woningbouw en beveiliging, energievoorziening en openbaar vervoer, hebben niet alleen geleid tot duurdere voorzieningen, maar ook de zeggenschap van mensen over de samenleving verminderd. De organisatie van ons land is te veel in handen van een ('old boys') netwerk van bestuurders, die elkaar banen, bijbanen en beloningen toeschrijven en aansluiten bij invloedrijke lobby's, zoals die van internationale bedrijven. Dat bedreigt de democratie en ondermijnt het vertrouwen van mensen in de politiek.

Burgers moeten meer te zeggen krijgen over de inrichting van onze samenleving. We stoppen daarom met de uitverkoop van publieke diensten, maar maken de overheid wel efficiënter. Ook maken we een einde aan het stapelen van bijbanen door bestuurders en de lobby van grote bedrijven leggen we aan banden. We stoppen met de bijzondere voorrechten van politici, zoals de riant wachtgeldregeling, en met het nodeloos inhuren van dure externe medewerkers bij de overheid. Met de oprichting van een 'Huis voor klokkenluiders' gaan we mensen die misstanden melden beter beschermen. Buurtbewoners krijgen meer inspraak over de inrichting van en de voorzieningen in hun eigen buurt: zij weten het beste wat wel en wat niet werkt.

ONZE VOORSTELLEN

1. Mensen krijgen meer zeggenschap over dat wat van ons allemaal is. We stoppen met de uitverkoop van publieke diensten. De overheid wordt hoofverantwoordelijke voor de organisatie van goede zorg en hoogwaardig onderwijs, voldoende openbaar vervoer en duurzame energie, maar ook voor de reguliere postbezorging.
2. Het staatshoofd richt zich in de toekomst vooral op belangrijke ceremoniële taken, de ministers doen het politieke regeringswerk. Leden van het Koninklijk Huis mogen voortaan hun eigen privékosten zelf betalen en ook - gewoon als iedereen - belasting over inkomen en vermogen.
3. Politici verliezen overbodige voorrechten, zoals de riant wachtgeldregeling. Betaalde bijbanen voor burgemeesters en commissarissen van de koningin passen niet. De vergoedingen voor alle politici gaan omlaag en daarmee ook de 'Balkenendenorm'.
4. Er komt een 'Huis voor klokkenluiders' waar iedere burger die misstanden meldt goede begeleiding, financiële ondersteuning en rechtsbescherming krijgt en maatschappelijke misstanden worden onderzocht. Dat kan de samenleving behoeden voor corruptie en onnodige kosten.
5. Het toezicht van het parlement op de veiligheidsdiensten wordt verbeterd. De commissie van toezicht (CTIVD) gaat de AIVD en de MIVD periodiek doorlichten en toezien op de doelmatigheid van de diensten. Er komt een einde aan de inzet van journalisten door de geheime diensten.
6. Herindeling van gemeenten kan alleen als dit het belang dient van de burgers. Dit gebeurt voortaan alleen plaats als de inwoners van de gemeenten daarmee instemmen, bijvoorbeeld via een referendum.

- 1 **7.** Dingen dubbel doen is zinloos en duur. Daarom verminderen we de overlap van bestuurslagen in ons
2 land. We maken de provincies, als bestuurslaag tussen Rijk en gemeente, eenvoudiger, efficiënter en
3 democratischer. De waterschappen brengen we onder bij de provincies, bestuursregio's heffen we op.
4 Op alle niveaus bevorderen we het schrappen van onnodige bureaucratische rompslomp.
5
- 6 **8.** We verbeteren de grondwettelijke verzoekschriftenprocedures in het parlement. Burgers die zich tot de
7 Tweede of Eerste Kamer wenden hebben recht op een serieuze behandeling van hun bezwaar. Samen-
8 werking met de Nationale Ombudsman ligt daarbij voor de hand.
9
- 10 **9.** Het aantal dure externe medewerkers van ministeries, provincies en gemeenten wordt drastisch ver-
11 minderd. De uitgaven aan externen mogen niet meer zijn dan tien procent van de personeelskosten.
12
- 13 **10.** We geven burgers recht op een raadgevend referendum, als versterking van de vertegenwoordigende
14 democratie. Buurtbewoners krijgen meer inspraak over de inrichting van en de voorzieningen in hun
15 buurt.
16
- 17 **11.** We zien graag dat het bestuur dichter bij de bevolking wordt gebracht. Maar als in dat kader taken
18 worden overgeheveld, hoort daar ook voldoende geld bij te worden geleverd.
19
- 20 **12.** Lobbyisten in de Tweede Kamer moeten zich voortaan laten registreren in een publiek register.
21
- 22 **13.** De Wet openbaarheid bestuur (WOB), die burgers inzicht geeft in overheidsdocumenten, wordt uitge-
23 breid.
24
- 25 **14.** Als het Nederlands wordt opgenomen in de Grondwet worden ook het Fries en het Papiaments grond-
26 wettelijk beschermd.
27
- 28 **15.** Bij het opstellen en uitvoeren van beleid voor Bonaire, Saba en Sint Eustatius wordt voortaan veel
29 meer rekening gehouden met de bijzondere schaal en omstandigheden van de eilanden.
30
- 31 **16.** Nederland kan geen verantwoordelijkheid nemen voor goed bestuur op Curaçao, Aruba en Sint Maar-
32 ten. Daarom willen we een nieuw Statuut voor het Koninkrijk, waarin de landen elkaar hulp bieden op
33 basis van gelijkwaardigheid.
34
- 35 **17.** De overheid geeft het goede voorbeeld als het gaat om de veiligheid van internetsites. Alle overheids-
36 sites worden snel getest. Burgers mogen er bovendien op vertrouwen dat hun gegevens niet te lang of
37 onnodig worden bewaard.
38
39
40
41
42
43
44
45
46
47
48
49
50
51
52
53
54

3. EEN GEDEELDE TOEKOMST

Mensen in ons land hebben een verschillende afkomst, maar een gedeelde toekomst. Het overheidsbeleid heeft de onderlinge tegenstellingen eerder aangedikt dan kleiner gemaakt. Met nutteloze symboolpolitiek en het toelaten van grove taal tegen migranten. Er is onnodig tijd verloren en er zijn kansen gemist. Grote woorden hebben de aandacht afgeleid van de echte problemen. Jonge migranten halen minder vaak een diploma, komen moeilijker aan het werk en zijn vaker betrokken bij criminaliteit. Als mensen niet bij elkaar wonen, niet samen werken en naar school gaan ontstaat vervreemding en groeit de verongelijkheid.

Nederland moet een land blijven waar mensen welkom zijn: als toerist, om er zaken te doen - maar ook om een veilige plek te vinden. Tegelijkertijd moeten we eerlijk zijn over de gevolgen van migratie. Veel migranten hebben hier hun plek onder de zon gevonden en dragen bij aan de ontwikkeling van onze samenleving. Maar dat geldt niet voor iedereen - en dat moet veranderen. Wie hier leeft, heeft gelijke rechten en plichten. We staan niet toe dat iemand wordt achtergesteld en treden altijd op tegen discriminatie. We zorgen voor goede voorwaarden voor scholing, wonen en werk. Maar niemand hoort zich te onttrekken aan zijn verplichtingen tegenover de samenleving.

ONZE VOORSTELLEN

INTEGRATIE

1. Bestrijding van discriminatie op de arbeidsmarkt - op afkomst, leeftijd of sekse - krijgt alle prioriteit. De arbeidsinspectie krijgt de mogelijkheid om meldingen van discriminatie te onderzoeken en overtreders te beboeten.
2. Bedrijven die aantoonbaar hebben gediscrimineerd worden door de arbeidsinspectie hard aangepakt. *'Naming, blaming and shaming'* vinden we ook in orde om bedrijven tot beter gedrag te brengen.
3. We pleiten in Europees verband voor tijdelijke herinvoering van werkvergunningen voor Oost-Europese werknemers, om mensenhandel in arbeidskrachten en ontwrichting van de arbeidsmarkt tegen te gaan. We stellen bedrijven financieel verantwoordelijk voor fatsoenlijke huisvesting, taallessen en opleiding van arbeidsmigrantten. Wie de cao ontduikt, wordt hard aangepakt. De arbeidsinspecties in Europa gaan beter samenwerken om koppelbazen, die werknemers als koopwaar verhandelen, aan te pakken. Door een vergunningsplicht voor uitzendbureaus bevorderen we het toezicht - en bestrijden we wantoestanden.
4. We pakken segregatie en gettovorming aan, door veel meer in te zetten op gemengde buurten en gemengde scholen. We helpen scholen en gemeenten om zo veel en zo snel mogelijk gemengde scholen te krijgen, met kinderen van verschillende afkomst. Ze maken daartoe een plan. Met betere voorlichting aan ouders over de schoolkeuze, een vast aanmeldmoment voor kinderen en maximering van de onderwijsbijdragen. Waar dat kan werken we met dubbele wachtlijsten, voor leerlingen met en zonder achterstand.

5. De marktwerking in de inburgering stoppen we en aan de voorgenomen commercialisering van de volwasseneneducatie beginnen we niet eens. Inburgering wordt maatwerk, dicht bij huis, in de buurt. De onderwijsinspectie ziet toe op de kwaliteit. Mensen boven de 55 jaar mogen maar hoeven niet mee te doen aan de inburgering. Inburgering is kosteloos voor wie zich aan de gemaakte scholingsafspraken houdt.
6. Kinderen van migranten zijn meer dan gemiddeld werkloos. Dat gaan we beter aanpakken, in samenwerking met sociale partners en scholen. Uitval in het VMBO en het beroepsonderwijs wordt bestreden door intensievere begeleiding. Leerlingen die dat nodig hebben krijgen praktijkgerichte lessen. Alle leerlingen mogen stage lopen en hun opleiding afronden.

ASIEL

1. Als we misstanden elders weten te verminderen, verminderen we ook de asielstromen. Internationale solidariteit draagt bij aan het beperken van het aantal vluchtelingen en vergroot de kansen op terugkeer. Internationale samenwerking ter voorkoming of beëindiging van conflicten moedigen we ten zeerste aan.
2. Nederland intensiveert de hulp aan de Europese landen aan de buitengrens van de Europese Unie om te zorgen voor beheersbare migratie. Daar staat tegenover dat we in Europa ook meer zullen vragen van de landen die onze steun krijgen. Met landen buiten de EU maken we afspraken om te stoppen met het doorlaten van duizenden migranten op weg naar Europa.
3. Waar mogelijk worden asielzoekers opgevangen in de eigen regio. In Nederland binnengekomen, hebben zij altijd recht op een humane opvang. Asielzoekers krijgen snel duidelijkheid over hun toekomst. Zij zijn vluchtelingen en geen criminelen - en mogen dus ook niet als zodanig worden behandeld. Asielzoekers mogen werken om zichzelf nuttig te maken en in hun onderhoud te voorzien.
4. In geen geval mogen asielzoekers worden opgesloten in detentiecentra als daar geen gegronde reden voor is. Alleen als een concrete datum van vertrek vaststaat, kan een zo kort mogelijke periode in detentie gerechtvaardigd zijn. Daarnaast wordt zoveel mogelijk gebruik gemaakt van alternatieven, zoals een beperkt beveiligde opvang, dan kan ook effectiever worden gewerkt aan terugkeer. In detentiecentra wordt beter bijgehouden of wordt geïsoleerd of gesepareerd en de inspectie controleert de rechtmatigheid daarvan.
5. Asielzoekers die niet als vluchteling worden erkend, behoren terug te keren. Uitgeprocedeerde asielzoekers houden recht op opvang zolang zij actief bezig zijn met de voorbereiding van hun terugkeer. Gemeenten hebben het recht om noodopvang te bieden, het Rijk zorgt daarbij voor financiële middelen.
6. Slachtoffers van mensenhandel krijgen het recht op een permanente verblijfsvergunning en maximale bescherming als zij bereid zijn te getuigen tegen degenen die hen hebben verhandeld. Mensenhandel wordt harder bestreden.
7. Iedereen heeft recht op noodzakelijke medische zorg, uitgeprocedeerde asielzoekers en onverzekerde daklozen mogen daarom niet worden uitgesloten van medische hulp.
8. De psychische zorg aan asielzoekers wordt verbeterd, zowel bij binnenkomst als bij mogelijke terugkeer. Er wordt rekening gehouden met stoornissen op psychisch vlak wanneer een asielzoeker niet in staat is een samenhangend verhaal te vertellen. Psychische problemen mogen niet worden afgedaan als louter drukmiddel om een verblijfsvergunning te bemachtigen. Er komt ook meer oog voor de psychisch-medische gevolgen van asielprocedures bij kinderen.

9. Nederland gaat zich strikt houden aan het Internationale Verdrag voor de Rechten van het Kind.	1
Vreemdelingenbewaring mag nooit bij kinderen. Kinderen bouwen zélf verblijfsrechten op. Kinderen die	2
langer dan vijf jaar in Nederland zijn kunnen niet meer worden teruggestuurd (het Kinderpardon).	3
	4
	5
	6
	7
	8
	9
	10
	11
	12
	13
	14
	15
	16
	17
	18
	19
	20
	21
	22
	23
	24
	25
	26
	27
	28
	29
	30
	31
	32
	33
	34
	35
	36
	37
	38
	39
	40
	41
	42
	43
	44
	45
	46
	47
	48
	49
	50
	51
	52
	53
	54

4. ZEKERHEID IN CRISISTIJD

Juist in tijden van economische onzekerheid moeten we mensen sociale zekerheid bieden. Dat is goed voor de samenhang in de samenleving. Het is niet zinvol om de pensioenleeftijd te verhogen, als ouderen nu al niet aan het werk komen en de jeugdwerkloosheid groeit. Het is slecht om de ontslagbescherming te verminderen, als mensen massaal worden ontslagen. Het is onbeschaafd om mensen in de sociale werkplaats te ontslaan, als je weet dat ze nergens anders terecht kunnen. Sociale zekerheid is geen probleem, het is juist een oplossing voor problemen. Als je ziek bent, je werk verliest, of ouder wordt. Sociale zekerheid is geen kostenpost, maar de basisverzekering van onze samenleving.

We helpen mensen uit de armoede en aan het werk. Het minimumloon en het sociale minimum verhogen we, de rechten van gepensioneerden blijven we respecteren. Mensen met een tijdelijk contract en zelfstandigen zonder personeel (zzp'ers) bieden we meer bescherming. Gemeenten krijgen meer mogelijkheden om mensen aan het werk te helpen. Het werk van mensen op de sociale werkplaats gaan we behouden, ondernemers die mensen met een beperking in dienst nemen gaan we belonen. We nemen maatregelen om te voorkomen dat jongeren opgroeien in armoede en mensen moeten leven van de voedselbank.

ONZE VOORSTELLEN

1. De AOW-leeftijd blijft in ieder geval tot 2020 gehandhaafd op 65 jaar. Langer doorwerken wordt nu al aantrekkelijker gemaakt. Sociale partners maken bindende afspraken over hoe 65-plussers aan de slag kunnen blijven, ter vergroting van het arbeidspotentieel en vermindering van de druk op het sociale stelsel. Deeltijdwerk voor ouderen, ook in combinatie met AOW en pensioen, wordt aantrekkelijker gemaakt. Een duurzaam en houdbaar pensioen dient te worden gegarandeerd. Mensen die 65 worden en redelijkerwijs aan het einde van het arbeidzame leven zijn gekomen vanwege zwaar werk of lang arbeidsverleden, kunnen ook na 2020 stoppen met werken, ook als wordt beslist dat de algemene pensioenleeftijd omhoog gaat.' Sociale partners sluiten hierover met de overheid een sociaal contract. De overheid creëert voldoende financiële ruimte om dit akkoord mogelijk te maken.
2. Veel effectiever dan het verhogen van de AOW-leeftijd is het verlagen van de werkloosheid van ouderen onder de 65 jaar. Teveel oudere werknemers verliezen hun baan en slechts weinigen halen werkend hun 65ste verjaardag. Daardoor verliezen we veel kennis en kunde. Grote uitval van oudere werknemers doet ook de kosten van de sociale zekerheid oplopen. Sociale partners wordt daarom gevraagd bindende afspraken te maken voor beduidend grotere arbeidsdeelname van oudere werknemers. Bijvoorbeeld door bij aanneme van personeel te zorgen voor een betere afspiegeling met de leeftijdsopbouw in de beroepsbevolking, of door kennisoverdracht te bevorderen door jongere en oudere werknemers slim aan elkaar te koppelen. Automatisch ontslag met 65 jaar verdwijnt, waardoor langer doorwerken makkelijker wordt.
3. We erkennen de grote rol die sociale partners spelen bij de sociaaleconomische organisatie van ons land. Zonder hun steun is goed beleid niet mogelijk. Sociale partners krijgen daarom voldoende ruimte om voor eind 2013 een nieuw sociaal contract te sluiten. Daarin wordt een samenhangend pakket voorgesteld voor werkgelegenheid, inkomenszekerheid, sociale zekerheid en pensioen - onder de

1 randvoorwaarde van financiële haalbaarheid. In dit sociaal contract worden in ieder geval afspraken
2 gemaakt over het bestrijden van jeugdwerkloosheid, het aan het werk houden en krijgen van oudere
3 werknemers en het voorzien in een goede en houdbare AOW- en pensioenvoorziening.
4

- 5 **4.** Jeugdwerkloosheid is slecht voor onze jongeren en schadelijk voor onze samenleving. Iedere jongere
6 onder de 27 jaar hoort daarom te werken of naar school te gaan. Schooluitval wordt bestreden door
7 intensievere begeleiding en - voor hen die dat nodig hebben - praktijkgerichte lessen. Opleidingen
8 houden meer rekening met de te verwachten vraag naar arbeidskrachten, onder meer door het sti-
9 muleren van technische opleidingen in VMBO, MBO en HBO. Er komt een betere afstemming tussen
10 onderwijs en bedrijfsleven. Van het bedrijfsleven worden meer initiatieven gevraagd voor stage en
11 scholing, bijscholing en omscholing van (aanstaand) personeel.
12
- 13 **5.** Het minimumloon en het sociale minimum worden beschermd. Wie naar vermogen werkt krijgt in ieder
14 geval het wettelijke minimumloon. Als loonaanvulling noodzakelijk is kunnen loonkostensubsidies
15 worden ingezet. De minimumjeugdlonen vanaf 18 jaar worden op termijn gelijkgetrokken met het mini-
16 mumloon.
17
- 18 **6.** De flexibiliteit op de arbeidsmarkt is doorgeschoten en wordt ingeperkt. Mensen met tijdelijke contrac-
19 ten en andere vormen van onzeker werk (uitzendkrachten, oproepkrachten, nul-urencontracten) krijgen
20 daarom eerder recht op een vast contract. Er komt een vergunningsplicht voor uitzendbureaus. Het
21 wordt onmogelijk gemaakt dat werkgevers de verantwoordelijkheid voor mensen die voor hen werken
22 kunnen ontlopen, zoals bij *payrolling*. Ook mensen met een tijdelijk contract krijgen recht op een ont-
23 slagvergoeding. Stukloon, zoals bij postbodes, accepteren we niet.
24
- 25 **7.** Zelfstandigen zonder personeel (zzp'ers) die werk verrichten dat in hun sector voornamelijk in loon-
26 dienst wordt gedaan, brengen we voortaan onder de sociale zekerheid. De werkgever die hen op-
27 dracht geeft betaalt pensioenpremies en premies voor arbeidsongeschiktheid.
28
- 29 **8.** We handhaven de ontslagbescherming. De duur van de WW wordt niet verkort. Werkgevers het eerste
30 halve jaar van de WW laten betalen is vaak onmogelijk, vanwege gebrek aan geld in het bedrijf. Dit
31 bevordert ook het aannemen van mensen op tijdelijke contracten. De sollicitatieplicht van werklozen
32 wordt afhankelijk van de individuele omstandigheden en de perspectieven op werk.
33
- 34 **9.** De rechtspositie van ambtenaren, die werken voor de publieke zaak, blijft bescherming bieden tegen
35 politieke willekeur.
36
- 37 **10.** De arbeidsinspectie helpt werkgevers bij het tot stand brengen van veilige en gezonde arbeidsomstan-
38 digheden. Ze grijpt hard in bij gevaarlijke werkomstandigheden, onderbetaling, uitbuiting en overtre-
39 ding van wetten en cao's.
40
- 41 **11.** De onafhankelijke positie van de bedrijfsarts en arbodiensten wordt hersteld. Verzuimbegeleiding vindt
42 plaats onder verantwoordelijkheid van onafhankelijke bedrijfsartsen. Alle werkenden hebben recht op
43 toegang tot de bedrijfsarts.
44
- 45 **12.** Slachtoffers van beroepsziekten en arbeidsongevallen leggen vaak een lijdensweg af om hun recht te
46 krijgen. We versnellen de procedures om recht te doen.
47
- 48 **13.** Besturen van pensioenfondsen bestaan voortaan voor 1/3 uit werknemers, voor 1/3 uit werkgevers en
49 voor 1/3 uit vertegenwoordigers van gepensioneerden.
50
- 51 **14.** Pensioenfondsen mogen zich niet rijk rekenen, maar hoeven zich ook niet arm te rekenen. Nu rentes
52 kunstmatig laag worden gehouden dreigen pensioenen gekort te worden. Dat is niet nodig.
53
54

15. We stellen paal en perk aan de topinkomens. Bestuurders in de publieke en semipublieke sector verdienen niet meer dan de minister. Bonussen bij banken en andere financiële instellingen worden volledig uitgebannen. 1
2
3
4
5
16. We steunen het streven van vakbonden om alle werknemers onder de bedrijfs-cao's te brengen, zodat er een koppeling komt tussen de hoogste en laagste inkomens en de tweedeling wordt tegengegaan. De algemeenverbindendverklaring van cao's blijft bestaan. 6
7
8
9
17. Werkgevers gaan met een eigen bijdrage meebetalen aan de uitvoering van werknemersverzekeringen. De lasten voor het doorbetalen van ziek personeel worden voor kleine bedrijven eerlijker verdeeld. 10
11
12
18. De taken van product- en bedrijfsschappen worden, voor zover van toepassing, overgenomen door de overheid en cao-partijen. 13
14
15
19. We accepteren geen loondiscriminatie tussen mannen en vrouwen. Om vrouwen gelijke kansen te geven om te werken, worden beloningsverschillen aangepakt. Er komen meer mogelijkheden om arbeid en zorg te combineren, voor moeders én vaders. 16
17
18
19
20. Sociale werkplaatsen blijven in de toekomst beschut werk bieden voor mensen met een beperking. Ze bieden zinvol werk voor een eerlijk loon. Goede begeleiding en aanpassing van het werk aan de beperking krijgen prioriteit. Waar mogelijk en wenselijk bevorderen we uitstroom naar regulier werk, maar dwingen mensen niet om te werken onder het minimumloon. 20
21
22
23
24
21. Er komt een einde aan grootschalige, commerciële re-integratiepraktijken. Gemeenten kunnen de re-integratie veel beter in eigen beheer doen. Voor specifieke groepen die speciale begeleiding nodig hebben, kunnen gemeenten diensten van gespecialiseerde bedrijven inschakelen. 25
26
27
28
22. Gemeenten krijgen meer mogelijkheden om gemeentelijke leer- werkbedrijven op te richten om mensen die (nog) geen werk kunnen vinden scholing en praktijkervaring te bieden, tegen een eerlijk loon. De gemeentelijke leer- werkbedrijven kunnen mensen die niet direct op eigen kracht een reguliere baan kunnen krijgen een publieke baan aanbieden, tegen een eerlijk loon. Gemeenten krijgen meer mogelijkheden om bij aanbestedingen voorwaarden te stellen voor banen voor werkzoekenden. 29
30
31
32
33
34
23. Jonggehandicapten krijgen voldoende begeleiding en ondersteuning bij het vinden van een baan. Stagebegeleiding en *jobcoaches* worden ingezet voor een goede overgang van het praktijkonderwijs en voortgezet speciaal onderwijs naar de arbeidsmarkt. Sociaal ondernemerschap wordt gestimuleerd. 35
36
37
38
24. Werkgevers die mensen met een beperking in dienst nemen, kunnen aanspraak maken op loonkosten-subsidie en andere voorzieningen. 39
40
41
25. Kinderopvang dient betaalbaar te zijn en van goede kwaliteit. Het toezicht op de opvang wordt verbeterd en ouders krijgen meer rechten en meer inspraak in de kwaliteit en de kosten van de kinderopvang. Kinderopvangorganisaties worden regelmatig geïnspecteerd en de adviezen van de GGD-inspecteurs worden door de gemeenten nageleefd. 42
43
44
45
46
26. Gemeenten krijgen meer mogelijkheden om armoede te bestrijden, schulden te saneren en te voorkomen dat kinderen opgroeien in armoede. Het geld voor gemeentelijke armoedebestrijding en schuldhulpverlening dient daar ook daadwerkelijk voor te worden gebruikt. 47
48
49
50
27. Mensen met schulden worden eerder en beter geholpen. Schuldhulpverleners moeten daarom voldoen aan kwaliteitseisen. De overheid ziet daarop toe. Fraude wordt actief opgespoord. Geldleenreclames staan we niet meer toe. De beslagvrije voet wordt gerespecteerd, leenbijstand wordt afgeschaft. 51
52
53
54

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34
35
36
37
38
39
40
41
42
43
44
45
46
47
48
49
50
51
52
53
54

28. De overheid en grote bedrijven dienen meer mensen met een beperking of gedeeltelijke arbeidsongeschiktheid in dienst te nemen en passende stageplekken te organiseren. Daarvoor maken we een wettelijke regeling.

29. De huishoudtoets in de bijstand wordt geschrapt. Werken met behoud van uitkering met een inwerkperiode van drie maanden blijft mogelijk, bijvoorbeeld wanneer sprake is van een werkstage. Wie met een uitkering volwaardig werk verricht, krijgt voortaan ook een volwaardig loon.

5. ZORG IS GEEN MARKT

Gemiddeld leven we langer en gezonder. Maar dat gaat niet vanzelf en dat geldt niet voor iedereen. Als je ziek bent of een handicap hebt, moet je kunnen vertrouwen op goede zorg. Dan moet je niet hoeven vrezen dat ziekenhuizen en zorginstellingen problemen verzwijgen, voor de belangen van commerciële investeerders. Of dat je leed wordt verkocht aan een omroep. Als je hulp nodig hebt moet je jezelf niet druk hoeven maken over je zorgpakket of je zorgverzekeraar. Door de invoering van meer marktwerking zijn ziekenhuizen en zorginstellingen grootschaliger geworden, artsen en verpleegkundigen hebben minder tijd voor hun patiënten. Ook is de zorg veel duurder geworden. Medewerkers worden hoorndol van overbodige bureaucratie.

Wij willen de zorg niet langer organiseren via concurrentie tussen aanbieders en ziekenhuizen, maar door samenwerking en een regionaal zorgbudget, op basis van de zorgbehoefte. We gaan de zorg meer in de buurt en op een menselijke maat organiseren. Verspilling door bureaucratie en weggooien van medicijnen en hulpmiddelen pakken we aan. De financiering van de zorg wordt eerlijker verdeeld, zodat ook mensen met een lager inkomen altijd kunnen rekenen op goede hulp. Bestuurders en zorgverzekeraars krijgen minder te zeggen over de zorg, patiënten, artsen en verpleegkundigen des te meer. We komen met een offensief om te voorkomen dat mensen ziek worden. Daarom investeren we extra in preventie. Want voorkomen is beter dan genezen - en op termijn ook veel goedkoper.

ONZE VOORSTELLEN

1. We investeren extra in de zorg. En preventie hoort in het basispakket.
2. We gaan het eigen risico in de zorg niet verhogen, maar juist fors verlagen. Niet de dikte van de portemonnee, maar de noodzaak van zorg moet beslissend zijn.
3. De marktwerking in de zorg werkt contraproductief en wordt daarom gestopt - en op termijn teruggedraaid. Winstuitkeringen aan kapitaalverschaffers leiden tot verkeerde prikkels en die wijzen we daarom af; winstuitkering in de ziekenhuiszorg wordt daarom niet ingevoerd.
4. De zorg wordt via regionale zorgbudgetten gefinancierd. Alles wat in de (goedkopere) eerste lijn gedaan kan worden, wordt daar ook gedaan. De avond-, nacht- en weekendzorg van de huisarts en de spoedeisende hulp van ziekenhuizen worden beter op elkaar afgestemd, zodat iedereen er terecht kan.
5. We maken de zorgpremies volledig inkomensafhankelijk. Inkomens tot een drempelbedrag (*franchise*) omstreeks het sociale minimum worden hierbij vrijgesteld. In combinatie daarmee kan de zorgtoeslag worden afgeschaft. Hiermee wordt ook een bureaucratisch circus van onnodig geld rondpompen beëindigd.
6. We vertrouwen op de professionele autonomie en beroepseer van de medewerkers in de zorg. Pres-

1 tatiebekostiging en variabele beloning (bonusgeneeskunde) passen daar niet bij. Door betere arbeids-
2 omstandigheden kunnen we meer mensen winnen voor de zorg en bestaande medewerkers langer
3 behouden.

- 4
- 5 **7.** Geweld tegen en intimidatie van zorgpersoneel tolereren we niet. Werkgevers doen altijd aangifte
6 tegen daders. Voor slachtoffers komt nazorg beschikbaar.
- 7
- 8 **8.** De salarissen van bestuurders van ziekenhuizen en zorginstellingen worden onder een cao gebracht
9 en mogen een ministerssalaris zeker niet overstijgen. Om wanpresterende bestuurders beter aan te
10 kunnen pakken worden de juridische mogelijkheden uitgebreid.
- 11
- 12 **9.** We werken naar systematische schaalverkleining in de zorg, dichter in de buurt. We kiezen voor zoveel
13 mogelijk zorg in de buurt, met wijkgezondheidscentra, poliklinieken en consultatiebureaus. Ook thuis-
14 zorg bieden we zoveel mogelijk aan op buurniveau, net als verpleging, verzorging en dagbesteding.
15 Mensen met dementie krijgen een vast aanspreekpunt, één persoon die voor hen zaken regelt ('case-
16 manager').
- 17
- 18 **10.** In de zorg wordt een fusiestop ingevoerd. Fusies worden in de toekomst getoetst waarbij enkel de
19 kwaliteitsredenen doorslaggevend mogen zijn om de fusie toe te staan. We behouden volwaardige
20 regionale ziekenhuiszorg, waaronder verloskunde.
- 21
- 22 **11.** Mensen die dat nodig hebben kunnen blijven rekenen op een persoonsgebonden budget (PGB). Bij
23 aanvragen voor zorg wordt eerst gekeken of het reguliere zorgaanbod mensen goed kan helpen. Om
24 de kwaliteit te garanderen en fraude te voorkomen moeten alle aanbieders die PGB-zorg bieden ook
25 zorg in natura leveren.
- 26
- 27 **12.** De vrije tarieven voor tandheelkundige zorg worden teruggedraaid, om onnodige kostenstijgingen en
28 zelfverrijking bij artsen en leveranciers te voorkomen.
- 29
- 30 **13.** Voorkruiptzorg gaan we tegen. Voorrang krijgen in de zorg op andere dan medische gronden is niet
31 toegestaan.
- 32
- 33 **14.** In plaats van de AWBZ uit te kleden, gaan we de zorgzwaartepakketten omvormen tot betere betaal-
34 vormen, op basis van zorgvraag, personeelsbezetting en omgevingseisen. Gemeenten krijgen meer
35 invloed op de organisatie van de zorg, zonder dat we zorgtaken overhevelen.
- 36
- 37 **15.** We bouwen alleen nog kleinschalige verpleeghuislocaties. In de verpleegzorg krijgen ouderen recht op
38 zelfstandige woonruimte en privacy, met op hen afgestemde zorg en voorzieningen. Palliatieve zorg in
39 verpleeghuizen, van hospices en in de thuiszorg, wordt uitgebreid.
- 40
- 41 **16.** We pakken de bureaucratie in de zorg aan. Indicaties worden niet meer gedaan door logge bureaucra-
42 tische organen (zoals het CIZ) maar door huisartsen en verpleegkundigen in de wijk. Er komen minder
43 managers in de zorg en meer handen aan het bed. Verspilling van medicijnen en hulpmiddelen gaan
44 we tegen.
- 45
- 46 **17.** De eigen bijdrage voor de tweedelijns geestelijke gezondheidszorg draaien we terug.
- 47
- 48 **18.** De geestelijke gezondheidszorg richt zich, behalve op genezing, vooral op preventie en sociaal herstel
49 van mensen met psychische aandoeningen. Om te voorkomen dat mensen zonder zorg op straat ver-
50 kommeren of een gevaar zijn voor zichzelf of voor anderen, moet een tijdelijke gedwongen opname en
51 behandeling mogelijk zijn.
- 52
- 53 **19.** De zorgverzekeraars worden publiekrechtelijk en gaan regionaal werken. Eén zorgverzekeraar wordt
54

- regionaal hoofdverantwoordelijk voor voldoende zorg. 1
20. De bevoegdheden en slagkracht van de Inspectie voor de Gezondheidszorg worden uitgebreid. 2
21. Er komt een vergunningstelsel voor privéklinieken, ter voorkoming van misstanden en risicovolle behandelingen. 3
22. De sluiting van afdelingen verloskunde in ziekenhuizen kan leiden tot gevaarlijke situaties voor moeder en kind. Goede verloskundige zorg behoort dicht bij moeder en kind te worden aangeboden. Om babysterfte te voorkomen bieden we meer begeleiding voor, tijdens en na de zwangerschap. 4
23. We bestrijden de sociaal economische gezondheidsverschillen. De publieke gezondheidszorg is een overheidstaak. Door het bevorderen van gezond gedrag, verandering van omgevingsfactoren en een actievere rol van de zorg, bijvoorbeeld door preventie door huisartsen en wijkverpleegkundigen in achterstandswijken. Verkleining van de gezondheidsverschillen leggen we wettelijk vast als doel van beleid. Hierin past ook het nemen van maatregelen om het alcoholgebruik te matigen en tabaksgebruik terug te dringen. 5
24. Er komt een medisch letselschadefonds voor patiënten waaruit snel een vergoeding voor de geleden schade kan worden betaald. Op deze manier worden ingewikkelde procedures voorkomen. 6
25. Agressieve marketing en beïnvloeding van onderzoek door de farmaceutische industrie pakken we aan, door een versterking van de inspectie en een onafhankelijk onderzoeksfonds. Dat geldt ook voor hulpmiddelen en ook voor mondzorg. Voor agressieve lobbypraktijken stellen we een boete in. 7
26. De inkoop van receptgeneesmiddelen regelen we via landelijke centrale inkoop door alle zorgverzekeraars. Zo kunnen we scherpe prijsafspraken maken en flinke bezuinigingen doorvoeren. En zijn voor iedereen receptgeneesmiddelen beschikbaar. Apothekersbonussen en -kortingen verdwijnen. We streven naar invoering van een abonnementstelsel voor de apotheker met inschrijving, op naam van patiënten vergelijkbaar met de huisarts. Een jaarlijkse check van medicijnsamenstelling voor oudere mensen en mensen die meer dan vijf medicijnen gebruiken wordt ingevoerd. 8
27. We voeren het actieve donorregistratiesysteem in om het aantal potentiële orgaandonoren te verhogen en daarmee mensenlevens te redden. 9
28. De patiëntenbeweging geeft een stem aan mensen met een (chronische) ziekte of beperking. Er komt een duurzame financiering die recht doet aan de verscheidenheid van de patiëntenverenigingen. 10
29. Het elektronisch patiëntendossier (EPD) gaat niet door. We stimuleren wel goede en veilige ICT-oplossingen om regionaal gegevens uit te kunnen wisselen tussen huisarts, apotheker en de eerstelijnszorg. 11
30. De Nederlandse Zorgautoriteit dient zich te bewijzen door meer voor de patiënt op te komen en minder de belangen van de (grote) organisaties te dienen. Voor de Nederlandse Mededingingsautoriteit is geen plaats in de zorg. De mogelijke boete op samenwerking werkt verlamdend voor de zorg. 12
31. Vastbinden, isoleren of drogeren van mensen in een zorgsituatie is verboden. Wanneer sprake is van gedwongen zorg, dient dit gemeld te worden, getoetst door een onafhankelijke commissie en enkel van korte duur te zijn. Hier ziet de Inspectie voor de Gezondheidszorg scherp op toe. 13
32. Leefstijlinterventie is geen betutteling, maar kan chronische ziekten voor de toekomst voorkomen. We zetten in op fors minder jongeren die beginnen met roken en drinken, ook stimuleren we stoppen met roken om longziekten te voorkomen. Samen met de voedingsector komen we met initiatieven voor het verlagen van suiker, zout en vet in ons voedsel. 14

- 1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34
35
36
37
38
39
40
41
42
43
44
45
46
47
48
49
50
51
52
53
54
- 33.** Mensen die werken in de zorg moeten niet ten prooi vallen aan verplichte flexibilisering. Voor personeel dat met klachten zit over de kwaliteit van de zorg of de werkomstandigheden komt er een onafhankelijke klokkenluidersregeling. Intimidatie van werknemers in de zorg pakken we hard aan.
 - 34.** Gemeentelijke zorg wordt versterkt, mensen die werken in de huishoudelijke verzorging verdienen een beter salaris. Geld dat gemeenten krijgen voor zorgtaken geven zij niet uit aan andere zaken.
 - 35.** Mantelzorgers en vrijwilligers krijgen meer ondersteuning. Thuiszorg wordt ruimhartiger toegewezen en de respijtzorg wordt verruimd. We maken de bouw van mantelzorgwoningen op eigen erf mogelijk en laten mantelzorg zwaar meetellen bij de toewijzing van een woning. Ook wordt het voor mantelzorgers mogelijk zorgverlof op te nemen.

6. CRIMINELEN PLUKKEN, BURGERS BESCHERMEN

Onze samenleving is harder geworden. Elk jaar worden te veel mensen in ons land het slachtoffer van een vorm van criminaliteit. We willen niet alleen dat misdadigers effectief worden gestraft, maar ook dat slachtoffers beter worden geholpen. De samenleving doet steeds vaker een beroep op politie en justitie. Dan moeten we ook bereid zijn om meer te investeren in onze agenten en onze rechterlijke macht. Meer blauw op straat leidt tot meer veiligheid in de buurt. Daadkrachtig optredende rechters en snelle uitvoering van opgelegde straffen helpen om het vertrouwen in het justitiële apparaat te vergroten. Criminelen gaan we niet alleen straffen, maar ook 'plukken', omdat misdaad financieel nooit mag lonen.

Politieagenten geven we meer collega's en betere arbeidsvoorwaarden. Ook gaan we snijden in onnodige bureaucratie en investeren in opsporing. Gevangenen behoren geen opleidingsinstituut te zijn voor jonge criminelen, daarom investeren we in gekwalificeerd gevangenispersoneel. We pakken verslaving en psychische problemen van gevangenen aan en bereiden hen beter voor op terugkeer in de samenleving, om nieuwe overlast en criminaliteit te vermijden, dat scheelt slachtoffers. Witteboordencriminaliteit gaan we harder aanpakken. De toegang tot de rechter voor mensen met een lager inkomen blijft gegarandeerd.

ONZE VOORSTELLEN

POLITIE

1. Er komen meer agenten en betere arbeidsvoorwaarden bij de politie. Agenten horen vooral thuis op straat en niet achter een bureau. We investeren in extra politiecapaciteit, waarmee we ook de recherche versterken. We snijden in onnodige bureaucratie. Ook stoppen we met het gerommel met werkdagen.
2. Met kleinschalige politiestations in de buurt brengen we de politie dichterbij huis. Wijkagenten zetten we niet meer in voor andere politietaken, hun plek is in de buurt. Politietaken laten we niet over aan particuliere beveiligers, bijzondere opsporingsambtenaren worden veel meer de ogen en oren van de reguliere politie.
3. We starten een campagne om meer vrijwilligers te werven voor de brandweer. Brandweertaken krijgen meer inspraak: zowel op de werkvloer als in de veiligheidsregio, waar belangrijke besluiten over de brandweer worden genomen. Er worden geen brandweertaken gesloten als dit ten koste gaat van de brandveiligheid en de kwaliteit van de brandweertaken. We stoppen met experimenten met minder mensen op brandweerwagens.
4. De acht grootste clusters met bedrijven met een groot veiligheidsrisico (BRZO) krijgen een gemeenschappelijke professionele bedrijfsbrandweer, waarbij alle bedrijven op het terrein verplicht zijn aangesloten.

- 1 5. Agressie tegen politieagenten, brandweerlieden en andere publieke hulpverleners wordt altijd aange-
2 pakt, met stevige straffen en boetes.
3
- 4 6. De politie besteedt meer aandacht aan de controle van wapenvergunningen.
5
- 6 7. Er komt voldoende capaciteit bij de politie en het Openbaar Ministerie om aangiften in behandeling
7 te nemen. De mogelijkheden om anoniem aangifte te doen worden verbeterd. Politie en Openbaar
8 Ministerie dienen slachtoffers op de hoogte te houden hoe hun zaak verloopt. Daders moeten betalen
9 voor de schade die hun slachtoffers hebben geleden. Door de rechter opgelegde schadevergoedingen
10 worden voorgeschoten door de overheid, die het geld vervolgens bij de dader int.
11
- 12 8. Voor ingewikkelde zaken zoals kinderporno, cybercrime, milieudelicten, mensenhandel en zedendelic-
13 ten krijgen politie, Openbaar Ministerie en rechters voldoende kennis en expertise. ‘Loveboys’ worden
14 hard aangepakt, ook als er geen aangifte van strafbare feiten is gedaan - bijvoorbeeld omdat het
15 slachtoffer dit niet durft.
16

JUSTITIE

- 17
- 18
- 19 1. Ook mensen met weinig geld dienen hun recht te kunnen halen. Dat vereist een toegankelijk stelsel
20 van rechtsbijstand. De griffierechten worden niet verhoogd.
21
- 22 2. Er komt een onafhankelijke Revisieraad. Die krijgt de mogelijkheid om bij twijfel afgesloten strafzaken
23 opnieuw te laten onderzoeken.
24
- 25 3. Fraudebestrijding krijgt meer prioriteit, ook bij acquisitie en faillissementen. De capaciteit en expertise
26 bij politie en Openbaar Ministerie worden uitgebreid en ook de rechterlijke macht krijgt meer deskun-
27 digheid. Omdat misdaad nooit mag lonen wordt crimineel geld altijd ‘geplukt’ van criminelen. Daarvoor
28 zijn meer financieel rechercheurs nodig, die zichzelf ruimschoots terugverdienen.
29
- 30 4. Witteboordencriminelen berokkenen de samenleving grote schade en gaan we daarom hard straffen.
31 Lager straffen vanwege de aandacht die hun strafzaak in de media heeft gekregen, mag niet aan de
32 orde zijn.
33
- 34 5. Er komt betere voorlichting over de gevolgen van drank- en drugsgebruik voor jongeren en voor hun
35 ouders.
36
- 37 6. De verkoop en teelt van softdrugs voor de Nederlandse markt wordt gereguleerd, om overlast en
38 criminaliteit tegen te gaan. Daarmee kan ook de controle op de kwaliteit en de voorlichting worden
39 verbeterd. We hebben geen behoefte aan een wietpas. Verkoop en productie van harddrugs blijven
40 strafbaar.
41
- 42 7. Gebiedsverboden en meldplichten kunnen helpen overlastgevers tijdelijk te weren en mensen weg te
43 houden uit de omgeving van hun slachtoffers.
44
- 45 8. Gevangenen worden niet geprivatiseerd. Het opsluiten van criminelen blijft een overheidstaak. In de
46 gevangenen verrichten gedetineerden zoveel mogelijk zinvolle arbeid voor de samenleving. Het geld
47 dat daarmee kan worden verdiend wordt deels verplicht gespaard voor slachtoffers van misdrijven.
48
- 49 9. In gevangenen komt meer aandacht voor de resocialisatie van gevangenen. Hier beginnen we met
50 de aanpak van verslaving en psychosociale problemen. Ernstig psychisch gestoorde gedetineerden
51 horen thuis in een beveiligd psychiatrisch ziekenhuis. Ex-gedetineerden krijgen een betere begeleiding
52 bij hun terugkeer in de maatschappij. De bureaucratie bij de reclassering gaan we flink te lijf.
53
54

10. Jeugdgevangenissen zijn erg duur en niet effectief in het terugdringen van recidive. De jeugdgevangenissen zijn alleen voor de ernstigste delicten. Er wordt meer gebruik gemaakt van alternatieve straffen die wel effectief zijn, zoals gedragstherapie en therapievormen waarbij het gezin wordt betrokken.	1 2 3 4
11. Het College Bescherming Persoonsgegevens krijgt meer sanctiemogelijkheden en moet hogere boetes kunnen opleggen als er sprake is van schending van privacy. In Europees verband pleiten we voor afschaffing van de vingerafdruk in het paspoort.	5 6 7 8
12. Met voorstellen die de privacy van burgers inperken kunnen we alleen instemmen als de effectiviteit en de noodzaak van deze maatregelen zijn aangetoond.	9 10 11
13. Internet is een nieuwe bron van inkomsten voor tal van criminelen. We gaan veel actiever optreden tegen allerlei vormen van internetcriminaliteit. Illegaal gokken via het internet gaan we bestrijden.	12 13 14
14. Discriminatie van homo's, lesbo's en transseksuelen tolereren we niet. Geweld tegen deze groepen wordt altijd door politie en justitie aangepakt.	15 16 17
15. Meer aandacht is nodig voor het voorkomen van huiselijk geweld en eerwraak.	18 19
16. Terrorisme dient effectief te worden bestreden, door betere internationale samenwerking van inlichtingendiensten en het opsporen en bevriezen van financieringsbronnen van terroristische organisaties. En door het aanpakken van de structurele oorzaken van terrorisme. Aan nog meer Europese richtlijnen die onze privacy inperken hebben we geen behoefte.	20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31 32 33 34 35 36 37 38 39 40 41 42 43 44 45 46 47 48 49 50 51 52 53 54

7. INVESTEREN IN KENNIS EN ONDERWIJS

Juist in crisistijd moeten we investeren in beter onderwijs. Dat is de beste manier om de economie en onze samenleving blijvend sterker te maken. Kinderen met een stoornis of beperking dreigen hun passend onderwijs te verliezen. Leerlingen die een vak willen leren raken verloren in grote leerfabrieken. Studenten zien dat hun studie onbetaalbaar dreigt te worden. Daardoor beperken we de mogelijkheden van jonge mensen om hun toekomst in eigen hand te nemen. Bestuurders van onderwijsinstellingen kijken te veel naar geld en cijfers en lijken de onderwijzers en de leerlingen uit het oog verloren. Dat heeft geleid tot hoge beloningen voor managers, maar slechte diploma's voor studenten.

Wij gaan geen nullijn invoeren voor medewerkers in het onderwijs en ook geen prestatieloon. We gaan wel werken aan kleinere scholen en kleinere klassen, zodat leerlingen en leraren, ouders en schoolleiding een gemeenschap kunnen vormen. We beperken de macht van schoolbestuurders. Kinderen die dat nodig hebben kunnen rekenen op speciaal onderwijs. Beroepsonderwijs vindt plaats in kleine vakscholen, waar jongeren les krijgen van mensen uit de praktijk. We morrelen niet aan de studiefinanciering en de basisbeurs en nemen maatregelen om de onafhankelijkheid van het academisch onderzoek te waarborgen.

ONZE VOORSTELLEN

1. We gaan extra investeren in het onderwijs en zien af van de nullijn voor leraren. We morrelen niet aan de studiefinanciering en de basisbeurs. De boete voor 'langstudeerders' schaffen we af. Ook willen we meer tijd voor onderwijs en minder geld- en tijdverlies aan bureaucratie en regeldrift. Schoolmanagers gaan ook zelf lesgeven. Er komt geen prestatiebeloning voor leraren.
2. Goed onderwijs vergt bevoegde leraren. Onbevoegde leraren horen in twee jaar hun bevoegdheid te halen. Alle leraren hebben op termijn een masterdiploma. Het niveau van de lerarenopleidingen gaat omhoog. Lerarensalarissen stellen we landelijk vast, we korten op het aantal onderwijsmanagers.
3. We voeren een maximale klassengrootte in voor het basisonderwijs. Gaandeweg komt op elke basisschool extra ondersteuning, bijvoorbeeld via een schoolconciërge.
4. We starten in 2013 een investeringsprogramma om onze economie weer op gang te helpen, waaronder investeringen in scholen en universiteiten.
5. Het is van belang om taal- en onderwijsachterstanden zo vroeg mogelijk op te sporen. Medewerkers in kinderdagverblijven en voorscholen zijn daartoe opgeleid.
6. Scholen zijn geen toetsfabrieken, we houden geen verplichte eindtoets in het basisonderwijs. Er komt meer aandacht voor de vormende taak in het onderwijs, bijvoorbeeld door middel van meer uren burgerschapskunde of maatschappijleer.

- 1 **7.** Dankzij een fusietoets worden nieuwe scholenfusies streng getoetst. Om schaalverkleining te stimule-
2 ren zorgen we dat scholen de kans krijgen uit een groot schoolbestuur te stappen. We stimuleren de
3 bouw van kleine scholen, bijvoorbeeld door extra financiële steun.
4
- 5 **8.** De bezuinigingen op het zogenaamde ‘passend onderwijs’ worden teruggedraaid. Voor leerlingen met
6 een stoornis of beperking dient speciaal onderwijs beschikbaar te zijn. Geld voor zorgleerlingen wordt
7 besteed aan begeleiding, niet aan andere zaken.
8
- 9 **9.** We hervormen de onderwijsinspectie. Inspecteurs krijgen genoeg tijd om scholen te bezoeken in
10 plaats van zich met papieren bezig te houden.
11
- 12 **10.** Iedereen onder de 27 jaar leert of werkt. Zonder startkwalificatie hoort niemand het onderwijs te
13 verlaten. Voor jongeren die wegens beperkingen geen startkwalificatie kunnen halen komen er meer
14 mogelijkheden om een - op hun talenten gerichte - opleiding, werk of dagbesteding te volgen.
15
- 16 **11.** Uitval in het voortgezet en beroepsonderwijs pakken we aan door intensievere begeleiding.
17
- 18 **12.** Leerlingen in het voortgezet onderwijs en het MBO behoren soepel te kunnen doorstromen.
19 Belemmeringen om te ‘stapelen’ (bijvoorbeeld van VMBO naar HAVO en VWO) ruimen we op. En
20 leerlingen die daarmee geholpen worden, bieden we praktijkgericht onderwijs in kleine vakscholen.
21
- 22 **13.** Er is een tekort aan technisch geschoold personeel. We stimuleren jongeren daarom technische
23 opleidingen in het middelbaar- en hoger beroepsonderwijs te volgen. We zien ook graag dat de eerste
24 twee jaar van het MBO worden samengevoegd met het VMBO, waardoor een vakschool van zes jaar
25 mogelijk wordt.
26
- 27 **14.** Het eindniveau van het MBO wordt centraal vastgesteld en er komen landelijke examens. Grote MBO-
28 scholen worden gestimuleerd om zich op te splitsen.
29
- 30 **15.** Het aantal stageplaatsen gaat omhoog. Kleine ondernemers krijgen de mogelijkheid om een Erkend
31 Leerwerkmeester te worden. Zo komen meer stageplekken beschikbaar, juist ook voor de doelgroepen
32 MBO niveau 1 en 2 en voor leerlingen uit het praktijk- en speciale onderwijs.
33
- 34 **16.** Er komt een OV-jaarkaart voor 16- en 17-jarige jongeren in het MBO.
35
- 36 **17.** In het HBO wordt beter toezicht gehouden op het eindniveau. Waar mogelijk voeren we landelijke
37 examens in. We stoppen met de perverse diplomabonus, want kwaliteit gaat boven rendement. Grote
38 hogescholen worden gestimuleerd zich op te splitsen.
39
- 40 **18.** In het hoger onderwijs zetten we in op meer kleinschalige opleidingen met intensieve begeleiding. We
41 zien af van de prestatieafspraken waarbij instellingen worden afgerekend op het aantal diploma’s dat
42 ze uitreiken.
43
- 44 **19.** We onderzoeken de kosten voor bureaucratie in het onderwijs en ontwikkelen een maximum waaraan
45 onderwijsinstellingen zich moeten houden.
46
- 47 **20.** De subsidies aan overbodige organisaties als de HBO-raad, de MBO-raad en de PO-raad schaffen we
48 af.
49
- 50 **21.** Om wanpresterende bestuurders beter aan te kunnen pakken worden de juridische mogelijkheden
51 uitgebreid. Zij mogen ook geen nieuwe onderwijsfuncties bekleden. In het onderwijs verdient niemand
52 meer dan een minister.
53
54

22. Er wordt onderzoek gedaan naar een nieuw bestuursmodel in het onderwijs. Inzet is het aan banden leggen van de macht van bestuurders, schaalverkleining en vermindering van de bureaucratie. Er wordt een experiment gedaan waarbij het budget direct naar scholen gaat in plaats van naar het schoolbestuur. 1
2
3
4
5
23. Laaggeletterdheid (functioneel analfabetisme) gaan we beter aanpakken. Daarmee helpen we veel mensen die nu vaak problemen hebben om mee te komen in de maatschappij. Het onderwijs voor volwassenen blijft publiek en voor iedereen toegankelijk. 6
7
8
9
24. Om de toegankelijkheid voor studenten uit gezinnen met een laag inkomen te verbeteren, verhogen we de aanvullende beurs. Aan een leenstelsel hebben we geen behoefte, omdat scholieren en studenten hier geen belang bij hebben. 10
11
12
13
25. Sponsoring en reclame horen niet thuis op scholen. Ouderbijdragen moeten aan een maximum worden gebonden en iedereen hoort te weten dat betaling niet verplicht maar vrijwillig is. 14
15
16
26. We hebben belang bij meer onafhankelijk wetenschappelijk onderzoek. Daar willen we meer geld voor beschikbaar stellen. Opdrachtgevers en onderzoekers houden zich voortaan aan de gedragscode voor onafhankelijk onderzoek van de Koninklijke Nederlandse Academie van Wetenschappen (KNAW). 17
18
19
20
27. Alle leerlingen krijgen een acceptatierecht, mits de ouders de grondslag van de school erkennen. Alle scholen hebben een acceptatieplicht. 21
22
23
28. Discriminatie is bij Grondwet verboden. Leraren en leerlingen weigeren of hinderen omdat ze homo of lesbo zijn, wordt daarom niet en nergens getolereerd. 24
25
26
29. We helpen scholen en gemeenten om zo veel en zo snel mogelijk gemengde scholen te krijgen, met kinderen van verschillende afkomst. Ze maken daartoe een plan. Met betere voorlichting aan ouders over de schoolkeuze, een vast aanmeldmoment voor kinderen en maximering van de onderwijsbijdragen. Waar dat kan werken we met dubbele wachtlijsten, voor leerlingen met en zonder achterstand. 27
28
29
30
31
32
33
34
35
36
37
38
39
40
41
42
43
44
45
46
47
48
49
50
51
52
53
54

8. EEN MOOI EN LEEFBAAR LAND

Ons land kent een lange traditie van sociale volkshuisvesting. Door slechte politieke besluitvorming, falend toezicht en teveel ondoordachte marktwerking is een aantal woningcorporaties zich gaan gedragen als vastgoedbedrijf. We stimuleren corporaties om meer verantwoordelijkheid te nemen voor de bouw en onderhoud van betaalbare woningen voor mensen met een laag en middeninkomen. En om meer te investeren in de leefbaarheid van de buurt. Door aanpassing van de hypotheekrenteaftrek brengen we de woningmarkt beter in evenwicht. En maken we een einde aan de geldverslindende subsidie van villa's van mensen die best zonder die subsidie kunnen. Huisjesmelkers worden hard aangepakt.

De bouw is belangrijk voor Nederland, maar voor zakkenvullers is geen plaats meer. Wel voor meer innovatie en duurzame bouw. Met veel mensen op een kleine ruimte heeft Nederland een sterke traditie om zaken zo goed mogelijk af te stemmen. Maar die traditie staat onder druk: lange linten met kantoren en bedrijven omzomen snelwegen, het Groene Hart wordt aan alle kanten aangevreten en gemeenten steken zich zwaar in de schulden door overmatige activiteit op de grondmarkt. Dure villa's verdringen caravans en campings en mensen worden in onzekerheid gelaten over het gebruik van recreatiewoningen. Op sommige plaatsen is tekort aan ruimte, andere delen van Nederland dreigen juist leeg te lopen.

ONZE VOORSTELLEN

BOUWEN EN WONEN

1. De hypotheekrenteaftrek wordt in tien jaar tijd afgetopt voor hypotheekschulden tot 350.000 euro. Het percentage waartegen kan worden afgetrokken wordt gemaximeerd op 42 procent. Zo zorgen we ervoor dat de subsidie weer effectief wordt en 'villasubsidie' verdwijnt. Het aflossen van hypotheekschulden wordt aangemoedigd.
2. De overdrachtbelasting gaat in combinatie hiermee geleidelijk omlaag tot twee procent. Voor starters op de woningmarkt komt een tijdelijke startersaftrek om de woningmarkt los te trekken.
3. Als onderdeel van een stimuleringspakket voor de economie komt een aanzienlijk bedrag beschikbaar voor woningcorporaties, om de bouw van goedkope huurwoningen te versnellen en te verhogen. Deze middelen voor woningcorporaties komen alleen beschikbaar in ruil voor concrete afrekenbare afspraken over de bouw van goedkope huurwoningen.
4. De zeggenschap van de huurders over de corporaties wordt versterkt. Zij krijgen een wettelijk vastgelegd initiatiefrecht, waarmee zij de verhuurder kunnen verzoeken om redelijke maatregelen (zoals brand- of geluidswerende voorzieningen) te nemen tegen een redelijke huurverhoging. Grote corporaties die onder de maat presteren kunnen worden opgeknipt.
5. Er komt geen extra vijf procent huurverhoging voor inkomens boven de 43.000 euro. De uitvoering van de huurtoeslag door de Belastingdienst wordt verbeterd. De huurbescherming wordt uitgebreid van 650 euro naar 850 euro. De huren mogen jaarlijks niet meer stijgen dan de inflatie.

- 1 **6.** Woningcorporaties worden terughoudend met de verkoop van woningen. De betaalbaarheid van
2 woningen voor starters vergroten we door bij verkoop van corporatiewoningen een korting te geven, in
3 combinatie met een terugkoopregeling bij doorverkoop ('maatschappelijk gebonden eigendom').
4
- 5 **7.** Gemeenten en woningcorporaties maken in samenspraak met huurdersorganisaties prestatieafspraken
6 over nieuwbouw, onderhoud van woningen en de leefbaarheid van de buurt.
7
- 8 **8.** De zogenaamde 'Donnerpunten' komen te vervallen, waardoor de doorstroming op de huurmarkt beter
9 zal aantrekken en de meer aantrekkelijke gebieden voor iedereen bereikbaar worden. De grens van
10 34.000 euro als inkomenseis voor een sociale huurwoning zou ongedaan moeten worden gemaakt,
11 door Europese afspraken aan te passen.
12
- 13 **9.** Er komt meer toezicht op de handel in onroerend goed of grond door woningcorporaties. Eventuele
14 schade ten gevolge van vastgoedtransacties verhalen we op de bestuurders van de corporatie.
15
- 16 **10.** Overal waar woningnood is, gaan gemeenten de leegstand bestrijden. De Wet kraken en leegstand
17 wordt herzien en aangepast. De maximale termijn voor tijdelijke verhuur wordt teruggedraaid naar vijf
18 jaar.
19
- 20 **11.** De overheid stimuleert duurzaam en energiezuinig bouwen. Bouwvergunningen voor bestaande
21 gebouwen worden alleen afgegeven als het gebouw minimaal voldoet aan energielabel D. Woning-
22 corporaties gaan verplicht meer werk maken van de warmte-isolatie van bestaande woningen. Het
23 eigenwoningforfait wordt lager naarmate het energielabel beter is.
24
- 25 **12.** Een collectieve complexgerichte aanpak van groot onderhoud en energiebesparing in wijken met veel
26 eigen woningbezit wordt bevorderd.
27
- 28 **13.** Gemeenten worden verantwoordelijk voor een sluitend vangnet van opvangvoorzieningen voor dak- en
29 thuislozen, begeleide woonplekken en werkprojecten. Ontslag uit een psychiatrische of justitiële inrichting
30 wordt gekoppeld aan opvang en begeleiding.
31
- 32 **14.** Mensen die vóór 31 oktober 2003 permanent van hun recreatiewoning gebruik maakten krijgen een
33 persoonsgebonden ontheffing om daar te blijven. In andere gevallen wordt landelijk één lijn getrokken.
34
- 35 **15.** De preventieve toets op het Bouwbesluit (in de bouwvergunning) wordt afgeschaft en vervangen door
36 een wettelijke garantie. Daardoor weet de koper zeker dat de woning die hij koopt voldoet aan de wettelijke
37 eisen.
38
- 39 **16.** Het Bouwbesluit wordt vereenvoudigd. Voor de 80 procent simpele projecten komt er een Bouw-
40 besluit-light, voor de 15 procent projecten in het middensegment blijft de huidige situatie gehand-
41 haafd, voor de 5 procent ingewikkeldste projecten komt er een landelijk kenniscentrum met maatwerk.
42
- 43 **17.** Er komt een vierjaarlijkse APK-keuring voor woninginstallaties, gecombineerd met het periodiek onder-
44 houd aan de CV-installatie.
45
- 46 **18.** De financiering van de scholing voor bouwvakkers wordt verbeterd, waardoor ook zzp'ers, uitzendbu-
47 reaus en buitenlandse aannemers gaan meebetalen aan het scholingssysteem. Daardoor kunnen ook
48 deze bouwvakkers gebruik maken van het scholingsaanbod.
49

STAD EN LAND

- 50 **1.** De rijksoverheid neemt de regie in de duurzame ruimtelijke inrichting van ons land, voor een goede
51 spreiding van wonen en natuur, economie en recreatie. Zo voorkomen we dat het landschap verder
52 versnipperd. Ook neemt de rijksoverheid meer regie bij de aanleg van windmolenparken.
53
54

2. We nemen maatregelen om te voorkomen dat kleine winkels verdwijnen, in een structuurvisie winkelvoorzieningen. Deze structuurvisie zou ook richtinggevend moeten zijn voor de locatie en omvang van non-food winkellocaties (zoals meubelboulevards) met een verzorgingsgebied van 20km of meer. 1
2
3
4
3. Woningbouw vindt vooral plaats in en rond de stedelijke kernen ('inbreiding'), waartussen voldoende groene, open ruimte blijft. 5
6
7
4. We bestrijden grondspeculatie. De meerwaarde die de grond oplevert als gevolg van de verandering van bestemming komt ten goede aan de gemeenschap. 8
9
10
5. We pakken de leegstand aan van kantoren, bedrijfshallen en winkels. Door fiscale prikkels, regionaal grondbeleid, leegstandsverordeningen en parkmanagement zorgen we ervoor dat gebouwen en gebieden een nieuwe bestemming krijgen. We stoppen met de fiscale bevoordeling van leegstand. 11
12
13
14
6. Samen met gemeenten in krimpregio's wordt actief gezocht naar nieuwe strategieën om voorzieningen als winkels, scholen, zorginstellingen, het gemeenteloket en de bibliotheek bereikbaar te houden, ook voor mensen die geen auto hebben. 15
16
17
18
7. Provincies bewaken dat gemeenten in krimpregio's een gezamenlijke planning maken voor de bouw en sloop van woningen, kantoren en bedrijventerreinen en maatschappelijke voorzieningen, zodat ze elkaar versterken en niet beconcurreren. 19
20
21
22
8. De rechtsbescherming van eigenaar-bewoners op erfpachtgrond wordt verbeterd, door invoering van een wettelijk verplicht modelcontract voor nieuwe overeenkomsten. Bestaande erfpachtovereenkomsten worden omgezet op het moment dat een woning verkocht wordt. 23
24
25
26
9. De overheid zorgt voor een zorgvuldig welstandstoezicht en monumentenbeleid. Het wordt verplicht om gebieden in de directe omgeving van rijksmonumenten in een gemeentelijke welstandsnota op te nemen. 27
28
29
30
10. Het project om via kadasterinformatie, gekoppeld aan de WOZ-waarde van gebouwen, criminele vastgoedtransacties op te sporen wordt uitgebreid. 31
32
33
11. Nederland is een waterland. Bij ruimtelijke plannen wordt de bestaande watertoets verbeterd door landelijke standardeisen te stellen aan de inhoud van de toets. Zo zorgen we ervoor dat ruimtelijke ontwikkelingen geen risico opleveren uit het oogpunt van waterveiligheid en zo veel mogelijk leiden tot verbetering van de waterkwaliteit. 34
35
36
37
38
12. Eenderde van de belangrijkste dijken en dammen voldeden bij de laatste inspectie niet aan de veiligheidsnormen. Gelet op de gevolgen van de klimaatverandering willen we dat over maximaal 12 jaar de primaire waterkeringen minimaal voldoen aan de veiligheidsnormen van 1960. 39
40
41
42
13. Waterveiligheid en meer natuur kunnen prima samengaan: in veel gevallen kan natuur worden gebruikt als buffer of overloop in tijden van wateroverlast. 43
44
45
14. We maken een bestemmingsplan voor de Noordzee waarin een goede zoning van het Nederlands deel van het continentaal plat wordt geregeld. Minstens eenderde van het continentaal plat krijgt primair een natuurbestemming. Dat betekent dat er niet mag worden gevestigd. Medegebruik van dit gebied voor andere functies wordt alleen toegestaan voor zover de visstand daar niet onder leidt. 46
47
48
49
50
15. Rioolbeheer (een gemeentelijke taak) en afvalwaterzuiveringen (door het waterschap) worden samengevoegd in regionale nutsbedrijven. Dat levert een aanzienlijke besparing op. Op langere termijn zouden deze nutsbedrijven kunnen fuseren met de drinkwaterbedrijven in de regio tot brede publieke waterbedrijven. 51
52
53
54

- 1
 - 2
 - 3
 - 4
 - 5
 - 6
 - 7
 - 8
 - 9
 - 10
 - 11
 - 12
 - 13
 - 14
 - 15
 - 16
 - 17
 - 18
 - 19
 - 20
 - 21
 - 22
 - 23
 - 24
 - 25
 - 26
 - 27
 - 28
 - 29
 - 30
 - 31
 - 32
 - 33
 - 34
 - 35
 - 36
 - 37
 - 38
 - 39
 - 40
 - 41
 - 42
 - 43
 - 44
 - 45
 - 46
 - 47
 - 48
 - 49
 - 50
 - 51
 - 52
 - 53
 - 54
- 16.** De verbetering van de waterkwaliteit wordt vooral aangepakt bij de bron, onder andere door het terugbrengen van het gebruik van bestrijdingsmiddelen en kunstmest.
- 17.** Erkende langeafstand fiets- en wandelroutes worden beter beschermd, zodat ze verkeersluw en veilig blijven, mooie cultuurlandschappen langs de routes bewaard blijven en ongewenste ruimtelijke ontwikkelingen zoveel mogelijk worden voorkomen.

9. GOED VERVOER VOOR IEDEREEN

Lange files en haperend openbaar vervoer zijn vervelend voor iedereen en slecht voor de economie. Een modern land verdient moderne, betrouwbare, schone en snelle vormen van vervoer. Daarom nemen we maatregelen om de bestaande wegen en spoorwegen beter te gebruiken. Door auto's te voorzien van slimme communicatie- en detectietechnieken en een modern beveiligingssysteem in te voeren waardoor treinen dichter op elkaar kunnen rijden. De overheid gaat zelf verantwoordelijkheid nemen voor het openbaar vervoer, daarom voegen we NS en ProRail samen tot een nieuw overheidsbedrijf. We stoppen met de verplichte aanbesteding van regionaal bus- en treinvervoer en geven overheden de mogelijkheid om eigen vervoersbedrijven te beginnen.

Wij nemen maatregelen voor een verantwoorde groei van het vervoer, maar ook voor een betere luchtkwaliteit en minder geluidsoverlast. Door stillere voertuigen en betere afscherming van wegen en spoorlijnen. Maar ook door het stimuleren van alternatief vervoer: van weg naar spoor en binnenvaart, of van auto naar fiets. De vervuiler betaalt: belastingen en heffingen worden daarom minder gebaseerd op het bezit en meer op het gebruik en de milieueffecten. Door een nieuwe visie op mobiliteit, goed ruimtelijk beleid, variabele werktijden en het bevorderen van thuiswerken kunnen we de files helpen terugdringen.

Onze voorstellen

OPENBAAR VERVOER

1. NS en ProRail worden onderdeel van één publiek nutsbedrijf. Zo wordt de samenwerking versterkt en voorkomen dat de bedrijven langs elkaar heen werken. De minister van Infrastructuur en Milieu is eindverantwoordelijk voor de kwaliteit van het spoorvervoer.
2. Al het binnenlandse reizigersvervoer per spoor wordt weer onderdeel van één vervoervergunning. In deze concessie worden veel duidelijker prestatieafspraken gemaakt over de treinfrequenties, de gemiddelde snelheid, de punctualiteit, de veiligheid en de kwaliteit van de dienstverlening. In de eerstkomende concessie wordt ook vastgelegd dat alle treinen een toilet krijgen.
3. Binnen het budget voor infrastructuur wordt meer geld vrijgemaakt voor investeringen in regionale spoorlijnen.
4. Er komt een OV-jaarkaart voor 16- en 17-jarige jongeren in het MBO.
5. De verplichte aanbesteding in het OV wordt afgeschaft. Provincies en gemeenten krijgen de mogelijkheid om het stads- en streekvervoer door een eigen nutsbedrijf te laten verzorgen. Er komen landelijke basisafspraken over de prestatie-eisen in het stads- en streekvervoer.
6. Ontbrekende trajecten in het spoorweginet worden opgevuld met snelwegbussen, die ook de bereikbaarheid van grote bedrijventerreinen kunnen verbeteren.

- 1 7. Buiten de spits zijn er te veel lege stoelen rond in het openbaar vervoer. Door meer gebruik te maken
2 van goedkope daltarieven voor doelgroepen wordt de benutting van de capaciteit in trein en bus ver-
3 beterd.
- 4
- 5 8. Het toeslagtarief van de Fyra vervalt, zodat de miljardeninvestering in de hogesnelheidslijn maatschap-
6 pelijk nut gaat opleveren.
- 7
- 8 9. Openbaar vervoerbedrijven gaan gratis goede en actuele reisinformatie leveren.
- 9
- 10 10. De taken van TLS (het bedrijf achter de OV-Chipkaart) worden bij het ministerie ondergebracht. De
11 OV-Chipkaart wordt gebruiksvriendelijker: de kaart rekent automatisch het goedkoopste tarief, de
12 dubbele opstaptarieven worden afgeschaft en de tariefstructuur wordt landelijk vastgesteld.
- 13
- 14 11. Individuele gegevens over het reisgedrag van reiziger mogen niet langer worden opgeslagen dan
15 noodzakelijk is voor het vervoer.
- 16
- 17 12. De geplande intensivering over het spoor via de Twentelijn en de IJssellijn blazen we af.
- 18
- 19 13. Stations en treinen worden zodanig ingericht dat mensen met een beperking er zelfstandig gebruik van
20 kunnen maken.
- 21
- 22 14. De kwaliteit van het leerlingvervoer en taxivervoer voor mensen met een beperking wordt beter
23 geborgd. Lagere overheden mogen er ook voor kiezen om deze activiteit onder te brengen in een nuts-
24 bedrijf.
- 25
- 26 15. We maken een einde aan de wildwest-praktijken op de taximarkt. De gemeenten krijgen de moge-
27 lijkheid om een maximum aantal taxibedrijven toe te laten. Er komen eisen voor de kwaliteit van de
28 taxichauffeurs.
- 29

WEGVERVOER

- 30
- 31
- 32 1. We zijn terughoudend met de aanleg en verbreding van wegen, maar knelpunten worden natuurlijk
33 aangepakt.
- 34
- 35 2. Om de doorstroming in het verkeer te verbeteren en de wegcapaciteit optimaal te benutten zetten we
36 in op geautomatiseerd verkeersmanagement en intelligente navigatiesystemen.
- 37
- 38 3. De maximumsnelheid op wegen wordt dynamisch geregeld, waardoor de kans op files vermindert en
39 het verkeer beter doorstroomt. De reistijd van deur tot deur is meer gebaat bij een constante, zekere
40 snelheid dan bij hogere maxima en grotere snelheidsverschillen.
- 41
- 42 4. Daar waar de nieuwe maximumsnelheid (130km/h) negatief uitpakt voor luchtkwaliteit en geluidhinder
43 voor omwonenden, of voor de verkeersveiligheid, wordt deze weer verlaagd. Bij de ringen van de grote
44 steden wordt de maximumsnelheid niet verhoogd.
- 45
- 46 5. Door het omzetten van een deel van motorrijtuigbelasting en BPM in variabele kosten (platte kilome-
47 tervergoeding of brandstof) wordt zuinig en minder rijden beloond.
- 48
- 49 6. Wij zijn tegenstander van tolwegen, de aanleg van wegen financieren we uit de algemene middelen.
- 50
- 51 7. Elektrisch rijden wordt bevorderd, vooral in stedelijk gebied (taxi, stedelijke distributie, deelauto's). Dit
52 levert extra voordelen op in de vorm van een betere lokale luchtkwaliteit.
- 53
- 54

- 8. Uiterlijk 2015 zijn de Europese fijnstof- en stikstofoxide-normen overal gerealiseerd. Het meetnet wordt uitgebreid, vooral in de steden. 1
2
3
- 9. Het Eurovignet wordt vervangen door een elektronische Maut voor vrachtverkeer, zoals in Duitsland. 4
5
- 10. De dienstverlening van het CBR wordt verbeterd. Overbodige medische keuringen, zoals voor ADHD-ers, worden afgeschaft. De tarieven van medische keuringen worden geen melkkoe, maar kostendekkend. 6
7
8
9
- 11. De cabotageregels voor het wegtransport worden strenger gehandhaafd, om te voorkomen dat transportbedrijven uit goedkope EU-landen oneerlijk concurreren en vrachtwagenchauffeurs uitbuiten. 10
11

ANDER VERVOER 12

- 1. Nederland is een belangrijk transportland. Voor de groei van goederentransport willen we meer gebruik maken van de binnen- en kustvaart. We nemen ook maatregelen om de kleine binnenvaart te bevorderen. Zo zorgen we ook voor de ontlasting van ons wegennet. 13
14
15
16
17
18
- 2. De overlast van Schiphol mag niet toenemen. Deze luchthaven blijft een publiek bedrijf. 19
20
- 3. We zien af van heropening van vliegveld Twente en van de opwaardering van vliegveld Lelystad. 21
22
- 4. De overlast van militaire Awacs-vliegtuigen boven Zuid-Limburg wordt aangepakt. 23
24
- 5. De fiets is voor de korte afstand vaak het snelste vervoermiddel, bovendien gezond en schoon. Meer gebruik van de fiets in het stedelijke gebied kan het autoverbruik terugdringen. Daarom verschuiven we investeringsmiddelen naar fietsvoorzieningen. 25
26
27
28
- 6. Er komen meer (bewaakte) fietsenstallingen bij (bus)stations. 29
30
31
32
33
34
35
36
37
38
39
40
41
42
43
44
45
46
47
48
49
50
51
52
53
54

10. OMKIJKEN NAAR ELKAAR

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34
35
36
37
38
39
40
41
42
43
44
45
46
47
48
49
50
51
52
53
54

In onze samenleving moeten we verbindingen versterken en tegenstellingen beperken. Ook tussen generaties, zodat die naar elkaar omkijken en voor elkaar zorgen. Ouderen horen niet bang te zijn voor hun pensioen en zeker te zijn van goede zorg en ondersteuning. Kinderen horen niet op te groeien in armoede. Opvoeden is geen betuttelen, maar een voorbereiding op de toekomst. Waar nodig willen we ouders daarbij ondersteunen. Goede jeugdzorg is van groot belang, daarom bestrijden we de bureaucratie. En waken we voor verkokering van de zorg. Mensen met een lichamelijke, verstandelijke of psychische beperking moeten volwaardig kunnen deelnemen aan de samenleving.

Gelukkig is niet iedereen gelijk, dat houdt de samenleving divers. Maar dan moeten we wel iedereen gelijkwaardig behandelen. In ons land hebben we geleerd dat verschillen in geaardheid geen probleem zijn en dat de samenleving er veel baat bij heeft als mensen in hun waarde worden gelaten. Achterstelling van lesbo's, homo's en transgenders is in strijd met de Grondwet en met de kernwaarde van gelijkwaardigheid en mag dus nooit worden getolereerd.

ONZE VOORSTELLEN

KINDEREN

1. De kinderbijslag wordt inkomensafhankelijk en vervalt voor gezinnen met de hoogste inkomens.
2. Kinderopvang dient betaalbaar te zijn en van goede kwaliteit. Het toezicht op de opvang wordt verbeterd en ouders krijgen meer rechten en meer inspraak in de kwaliteit en de kosten van de kinderopvang. Kinderopvangorganisaties worden regelmatig geïnspecteerd en de adviezen van de GGD-inspecteurs worden door de gemeenten nageleefd.
3. Er komen laagdrempelige centra in de buurt waar ouders met opvoedvragen worden ondersteund. Wanneer het nodig is wordt daar direct hulp en zorg geboden en als dat nodig is rechtstreeks doorverwezen naar specialistische hulp. Dus zonder allerlei indicaties en overbodige bureaucratie.
4. We moeten alles doen om kindermishandeling te voorkomen, op te sporen en slachtoffers de hulp te bieden die zij nodig hebben. Goed onderzoek na een vermoeden van kindermishandeling komt landelijk beschikbaar. Iedereen die beroepsmatig werkt met kinderen wordt geschoold in het herkennen, signaleren en bespreekbaar maken van kindermishandeling.
5. Kinderen horen te kunnen buitenspelen. In nieuw te bouwen wijken wordt minimaal drie procent van de ruimte ingericht als speelruimte. In bestaande wijken wordt het ontwikkelen van groen en speelruimte gestimuleerd.

- 1 6. De breedtesport gaan we stimuleren. Op de scholen, basis en voortgezet onderwijs, moet voldoende
2 sportonderwijs gegeven worden, door een vakleerkracht.
3
- 4 7. Overgewicht bij kinderen gaan we terugdringen. Reclame voor ongezonde voeding gericht op kinderen
5 tot twaalf jaar wordt verboden. Snoep- en frisdrankautomaten weren we uit scholen. Voorlichting aan
6 ouders verbeteren we.
7
- 8 8. De sluiting van afdelingen verloskunde in ziekenhuizen kan leiden tot gevaarlijke situaties voor moe-
9 der en kind. Goede verloskundige zorg behoort dicht bij moeder en kind te worden aangeboden. Om
10 babysterfte te voorkomen bieden we meer begeleiding voor, tijdens en na de zwangerschap.
11
- 12 9. Nederland gaat zich strikt houden aan het Internationale Verdrag voor de Rechten van het Kind. Vreem-
13 delingenbewing mag alleen als zicht is op een snelle uitzetting - en nooit bij kinderen. Kinderen
14 bouwen zélf verblijfsrechten op. Kinderen die langer dan vijf jaar in Nederland zijn kunnen niet meer
15 worden teruggestuurd (het Kinderpardon).
16

JONGEREN EN JEUGDZORG

- 17
- 18
- 19 1. Wanneer nodig, wordt jeugdzorg snel en dicht bij het kind en het gezin geboden. Jeugdzorg gaat waar
20 mogelijk naar de gemeenten. Ouders kunnen hulp vinden bij laagdrempelige centra in de wijk. Wan-
21 neer gespecialiseerde zorg nodig is wordt direct doorverwezen. De bureaucratie en de indicatiegekte
22 in de jeugdzorg worden tot een absoluut minimum beperkt. Onnodige regels en voorschriften worden
23 geschrapt.
24
- 25 2. Marktwerking in de jeugdzorg willen we niet. Kinderen en hun ouders houden het recht op jeugdzorg
26 en er komt geen eigen bijdrage in de jeugdzorg. De marktwerking in geestelijke gezondheidszorg voor
27 jongeren wordt teruggedraaid. Jeugdhulpverleners krijgen meer tijd voor contact met kinderen en
28 gezinnen.
29
- 30 3. We nemen maatregelen tegen vandalisme en criminaliteit door jongeren. Als een jongere een delict
31 heeft gepleegd, moeten we voorkomen dat hij opnieuw in de fout gaat. Tijdens het verblijf in een
32 jeugdgevangenis bereiden we jongeren voor op terugkeer naar school of naar werk.
33
- 34 4. Vervuilers en vernielers gaan als taakstraf hun eigen buurt schoonmaken en opknappen. Het lange
35 wachten op een veroordeling moet afgelopen zijn. We maken meer gebruik van leerstraffen, zoals
36 gezinstherapie, programma's waar slachtoffers en daders met elkaar in contact komen en de jongere
37 kan leren van de gevolgen van zijn criminele daad.
38
- 39 5. Jongeren worden voor een groot deel gevormd door hun eigen omgeving. Er komen meer jongeren-
40 werkers en meer voorzieningen voor jongeren in de buurt, zoals trapveldjes en buurthuizen, speelge-
41 gelegenheden en skatebanen.
42
- 43 6. We gaan jongeren niet van straat piepen. We stoppen met het gebruik van mosquito's.
44
- 45 7. Er komt betere voorlichting over de gevolgen van drank- en drugsgebruik voor jongeren en voor hun
46 ouders. Alcoholpoli's bieden nazorg als jongeren met een alcoholvergiftiging in een ziekenhuis worden
47 opgenomen.
48
- 49 8. De werkloosheid onder jongeren pakken we aan. Uitval in het VMBO en het beroepsonderwijs worden
50 bestreden door intensievere begeleiding. Leerlingen die dat nodig hebben krijgen praktijkgerichte les-
51 sen. Alle leerlingen mogen stage lopen en hun opleiding afronden.
52
53
54

OUDEREN

- 1. Alles in het beleid is erop gericht om ouderen die hulpbehoevend worden zolang mogelijk thuis te laten wonen en daar te ondersteunen. De eigen regie en eigen wens van zorgbehoevende ouderen dient daarbij centraal te staan.
- 2. Mantelzorgers, partners of kinderen van thuiswonende ouderen, worden actiever ondersteund om het thuiswonen langer vol te houden. Mensen met dementie krijgen een vast aanspreekpunt, één persoon die voor hen zaken regelt ('*casemanager*'). Gemeenten worden gestimuleerd om een actiever mantelzorgbeleid te voeren.
- 3. De innovatieprogramma's die zijn opgestart in het Nationaal Programma Ouderenzorg krijgen een kans. Daarom zal het programma na 2012 nog doorlopen.
- 4. Ouderen zijn vaak het slachtoffer van (telefonische) verkoop. Dit soort malafide praktijken wordt hard bestraft.
- 5. Het ingezette beleid rond de aanpak van ouderenmishandeling, zowel fysiek, geestelijk als financieel, zetten we voort.
- 6. We stimuleren de kennis van geriatrie in het ziekenhuis, om zo de kwaliteit van de ouderenzorg te verhogen en onnodige kosten te voorkomen. Bij mishandeling of beroving van ouderen in een zorginstelling, behoort de instelling altijd aangifte te doen bij de politie. Voor ouderen die thuis beroofd worden gaan we goede ondersteuning en nazorg beschikbaar stellen.
- 7. Er komt een Ombudsman voor ouderen. Daar kunnen ouderen met klachten over overheidsinstanties of andere organisaties terecht.

MENSEN MET EEN BEPERKING

- 1. Het gehandicaptenbeleid wordt integraal en gericht op het levenslang en levensbreed leven met een beperking. Het heeft de voorkeur dat één bewindspersoon alle onderdelen, zoals wonen, werk en inkomen, vervoer, toegang tot gebouwen, zorg en ondersteuning, coördineert.
- 2. Mensen met een beperking mogen voortaan gratis parkeren. Het gehandicaptenvervoer wordt verbeterd door kwaliteitseisen wettelijk vast te leggen. Voor mensen met een handicap maken we treinen en perrons, maar ook bussen, trams en metro's beter toegankelijk. Ook de toegankelijkheid van de openbare ruimte en van gebouwen wordt verbeterd voor mensen met een beperking.
- 3. Mensen die wonen in een zorginstelling houden door de eigen bijdrage geen geld over voor deelname aan de samenleving. Daarom wordt de zak- en kleedgeldregeling verruimd.
- 4. De overheid en grote bedrijven dienen meer mensen met een beperking of gedeeltelijke arbeidsongeschiktheid in dienst te nemen en passende stageplekken te organiseren. Daarvoor maken we een wettelijke regeling.
- 5. Overheidswebsites en diensten maken we beter toegankelijk voor mensen met een beperking.
- 6. Nederland gaat het Verdrag inzake de rechten van personen met een handicap van de VN met spoed ratificeren.

- 1 7. De bezuinigingen op het zogenaamde 'passend onderwijs' worden teruggedraaid. Voor leerlingen met
2 een stoornis of beperking dient speciaal onderwijs beschikbaar te zijn. Geld voor zorgleerlingen wordt
3 besteed aan begeleiding, niet aan andere zaken.
4
- 5 8. Zorg voor mensen met een beperking gaat volledig uit van de eigen regie en de eigen wensen van de
6 mensen die zorg nodig hebben.
7
- 8 9. Vastbinden, isoleren of drogeren van mensen in een zorgsituatie is verboden. Wanneer er sprake is van
9 gedwongen zorg, dient dit gemeld te worden, getoetst door een onafhankelijke commissie en enkel
10 van korte duur te zijn. Hier ziet de Inspectie voor de Gezondheidszorg scherp op toe.
11

HOMO- EN TRANSSEKSUALITEIT

- 12 1. Discriminatie is bij Grondwet verboden. Leraren en leerlingen weigeren of hinderen omdat ze homo of
13 lesbo zijn, wordt daarom niet getolereerd.
14
- 15 2. Discriminatie van homo's, lesbo's en transseksuelen tolereren we niet. Geweld tegen deze groepen
16 wordt altijd door politie en Openbaar Ministerie aangepakt.
17
- 18 3. Achterstelling van homo's, lesbo's en transgenders wordt niet getolereerd.
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34
35
36
37
38
39
40
41
42
43
44
45
46
47
48
49
50
51
52
53
54

11. EEN SCHONE TOEKOMST

We moeten ons land schoon en leefbaar houden, nu en voor de toekomst. Wat we nu kapotmaken, krijgen we nooit meer terug. Het aandeel duurzame energie laten we daarom stevig stijgen, bijvoorbeeld door meer voorwaarden te stellen aan energieleveranciers. De overheid neemt de komende jaren haar verantwoordelijkheid voor energiezuinig produceren en meer duurzame stroom- en gasproductie. De komende vier jaar komt er een moratorium op kolencentrales en kerncentrales.

We stimuleren dat mensen vaker kiezen voor zuinige en duurzame energie. Bovendien nemen we maatregelen om het belastingstelsel flink te vergroenen en te besparen op het gebruik van energie. We doen voorstellen om afval meer milieuvriendelijk te verwerken en grondstoffen opnieuw te gebruiken. Ook gaan we asbestvervuiling beter inventariseren en bestrijden. Vervuilde grond gaan we beter reinigen. Bovendien versterken we het toezicht op milieuvervuiling en de handhaving van milieuregels. We zorgen dat burgers direct financieel voordeel krijgen als ze kiezen voor groene energie.

ONZE VOORSTELLEN

ENERGIE

1. De overheid ziet beter toe op de vestigingslocaties van grote elektriciteitscentrales, energie-intensieve industrie en bedrijven die een groot potentieel hebben voor de benutting van restwarmte, zoals de glastuinbouw. Op deze manier kan de totale energie-efficiency tegen de laagste kosten worden verhoogd en worden peperdure investeringen in energie-infrastructuur beperkt. De lozing van restwarmte wordt ontmoedigd via de milieuvergunning en financiële prikkels.
2. We zetten in op twee procent energiebesparing per jaar, zowel bij bedrijven als bij de huishoudens.
3. Via de publieke netbeheerders wordt voldoende geïnvesteerd in verbetering van de elektriciteitsnetten om de inpassing van meer duurzame energie mogelijk te maken, zowel op regionaal niveau (*smart grids*) als op Noordwest-Europees niveau.
4. De netbeheerders blijven volledig publieke bedrijven, de winstuitkeringen aan de aandeelhouders (gemeenten en provincies) worden aan banden gelegd.
5. De grote elektriciteitscentrales gaan een deel van de netkosten betalen, op grond van het principe 'de vervuiler betaalt'.
6. We verbeteren de samenwerking met onze buurlanden rond de Noordzee voor een gemeenschappelijk netbeheer en voor de aanleg van een 'stopcontact op zee', om aansluiting van windmolenparken op het net mogelijk te maken.

- 1 7. We stimuleren het gebruik van zonne-energie. Ook vergroten we de betrokkenheid bij de verduurza-
2 ming van de energievoorziening door meer ruimte te bieden aan particulieren en energiecoöperaties
3 (geen energiebelasting bij productie van duurzame stroom en gas voor eigen gebruik).
4
- 5 8. Windmolens op zee zijn de belangrijkste duurzame energiebron voor de komende decennia, daar moet
6 - in samenwerking met de andere Noordzeelanden - zwaarder op worden ingezet. Wind op land moet
7 duidelijker worden ingekaderd via een structuurvisie (waar wel, waar niet), strengere eisen aan geluid
8 en externe veiligheid. Omwonenden van windparken kunnen meeprofiteren van de opbrengsten, als
9 tegenprestatie voor de horizonvervuiling.
10
- 11 9. De kwaliteitsbewaking van het energielabel voor gebouwen wordt geregeld, op een manier die verge-
12 lijikbaar is met de APK voor motorvoertuigen. Investerings in energiebesparing bij bestaande gebou-
13 wen worden aantrekkelijker gemaakt door het differentiëren van de OZB of het eigenwoningforfait op
14 basis van het energieverbruik.
15
- 16 10. Intensivering van onderzoek en productontwikkeling is de sleutel voor het bereiken van de energie-
17 en klimaatdoelstellingen. Wij zijn voorstander van het vergroten van de middelen voor onderzoek en
18 ontwikkeling op het gebied van biobased economie en energie. Deels via publieke onderzoekspro-
19 gramma's, deels via fiscale faciliteiten voor bedrijven.
20
- 21 11. De overheid geeft zelf het goede voorbeeld op het gebied van klimaatbeleid en energiebesparing,
22 zuinige auto's en het gebruik van duurzame energie en bouwmaterialen.
23
- 24 12. We beginnen alleen aan schaliegas als dat veilig en milieuvriendelijk kan.
25
- 26 13. In Europees verband gaan we de gebreken van het systeem van emissierechten voor broeikasgassen
27 (ETS) zo snel mogelijk oplossen. Doel is dat de CO²-prijs zo snel mogelijk een niveau bereikt waarop
28 investeringen in energiebesparende maatregelen rendabel worden. We stoppen met het gratis weg-
29 geven van emissierechten.
30
- 31 14. Voordat we overgaan tot ondergrondse opslag van CO² moeten de effecten daarvan beter worden
32 onderzocht. In plaats van dure en onzekere investeringen te doen in het opslaan van CO² kunnen we
33 beter investeren om de uitstoot van CO² terug te dringen.
34
- 35 15. Er komt een heffing op het landen en opstijgen van vliegtuigen om de schadelijke milieugevolgen van
36 het vliegverkeer terug te dringen, zolang er geen Europese kerosineheffing is.
37

MILIEU

- 38 1. We moeten zuinig zijn met het gebruik van grondstoffen, door slimmer productontwerp en een groei-
39 end aandeel hergebruik van reststromen en hernieuwbare grondstoffen.
40
- 41 2. Afval dient zo dicht mogelijk bij de bron te worden verwerkt. Vergunningen voor grensoverschrijdend
42 transport van afval worden alleen nog afgegeven als vaststaat dat verwerking elders milieuvriendelijker
43 kan dan in Nederland.
44
- 45 3. Hoogwaardig gebruik van reststromen wordt bevorderd door storten en verbranden te belasten. De
46 overcapaciteit bij de verbrandingsovens wordt zo snel mogelijk afgebouwd.
47
- 48 4. Statiegeld op frisdrankflessen is een goede manier om plastic opnieuw te gebruiken. Dat houden we
49 dus in stand. We willen ook statiegeld op kleine flesjes (petflesjes).
50
51
52
53
54

5.	De komende vier jaar komt er een moratorium op kolencentrales en kerncentrales. Voor kernafval kiezen we niet voor ondergrondse opslag, maar zetten we in op hergebruik dan wel het bewerken tot isotopen die minder (lang) gevaarlijk zijn.	1 2 3 4
6.	Er komt een wettelijke asbestinventarisatieplicht voor alle publieke gebouwen en gebouwen die in gebruik zijn bij anderen (zoals huurwoningen). De resultaten van deze inventarisatie zijn openbaar. Acute risico's die bij een asbestinventarisatie aan het licht komen dienen binnen twee jaar te zijn gesaneerd.	5 6 7 8 9
7.	Te veel bodemsaneringen bestaan nu uit het verplaatsen van vervuilde grond. Daar willen we mee stoppen: vervuilde grond hoort zoveel mogelijk echt gereinigd te worden in plaats van verplaatst naar een minder hinderlijke locatie.	10 11 12 13
8.	Er komt een landelijke structuurvisie voor de 400 gevaarlijkste (BRZO-)bedrijven, die betere uitgangspunten en randvoorwaarden formuleert voor de ruimtelijke inpassing van deze bedrijven. Aandachtspunten daarbij zijn: clustering, compartimentering, het terugbrengen van vervoerstromen van gevaarlijke stoffen en het verschuiven van vervoerstromen naar veiliger transportmiddelen, zoals pijpleidingen en de binnenvaart.	14 15 16 17 18 19
9.	We verbeteren de handhaving van milieuregels door de vorming van regionale uitvoeringsdiensten (RUD's). Regionale steunpunten van rijksinspecties en medewerkers van veiligheidsregio's op het gebied van milieu- en veiligheidshandhaving worden onder één dak gehuisvest met deze RUD's.	20 21 22 23
10.	De aantasting van de luchtkwaliteit en geluidoverlast door verkeer worden teruggedrongen: via strengere eisen aan de emissies van motorvoertuigen (in EU-verband) en gebruiksvergoedingen voor spoormaterieel en vrachtwagens, waarbij hogere emissies leiden tot hogere vergoedingen. De onafhankelijke monitoring van luchtkwaliteit en geluid wordt verbeterd.	24 25 26 27 28
11.	De controle op en bestraffing van illegale lozingen op zee en het blenden van scheepsbrandstoffen met brandbaar chemisch afval krijgt een hogere prioriteit.	29 30 31 32 33 34 35 36 37 38 39 40 41 42 43 44 45 46 47 48 49 50 51 52 53 54

12. VAN GROND TOT MOND

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34
35
36
37
38
39
40
41
42
43
44
45
46
47
48
49
50
51
52
53
54

Mensen staan steeds verder af van het eten op hun bord. We geven de productie van ons voedsel vaak niet de aandacht die het verdient. Nederland loopt in Europa achterop met biologische landbouw en -producten. Veel boeren stoppen er nu mee. Dat heeft grote gevolgen voor de boerengezinnen, maar ook voor het Nederlandse cultuurlandschap. Het geldt dat nu naar Europa gaat en terugkomt in de vorm van toeslagen, kan beter worden gebruikt om de Nederlandse landbouw flink duurzamer en groener te maken. We gaan beter zorgen voor onze dieren. De intensieve dierhouderij is in de huidige vorm in ons kleine land niet houdbaar.

Nederland heeft veel mooie, maar versnipperde natuur. De Waddenzee en de Veluwe zijn mooi aaneengesloten gebieden, maar een goed plan om de Oostvaardersplassen te laten aansluiten op de Veluwe is door de regering Rutte geschrapt. Natuur dient verschillende doelen: natuurlijk de biodiversiteit in stand houden, maar ook voor toerisme en recreatie. 'Aangelegde' natuur valt daar ook onder. Een mooi onderhouden park, een dagcamping en een groengebied rond een stad hebben grote waarde. Ze geven ons plezier en innerlijke rust.

ONZE VOORSTELLEN

LANDBOUW EN DIERENWELZIJN

1. De schaalvergroting in de landbouw- en voedingssector wordt een halt toegeroepen. Boeren verdienen een eerlijke prijs voor een goed en eerlijk product.
2. Er komt een nationaal initiatief om op alle fronten in de keten duurzaam met voedsel om te gaan. Ook wordt dit op Europees en mondiaal niveau bepleit. Voedselspeculatie wordt aangepakt.
3. We willen een moratorium op megastallen. Het natuurlijk gedrag van dieren, de draagkracht van de natuur en de gezondheid van de mensen worden de norm.
4. Kringlopen worden gesloten. Er wordt niet meer mest toegediend in de landbouw dan gras en gewas kunnen opnemen. Het aantal te houden dieren in Nederland wordt hierop afgestemd (dierrechten-vergunningen). De nitraatrichtlijn wordt gehaald in 2015.
5. Fosfaat en andere waardevolle grondstoffen worden teruggewonnen uit mest en uit rioolwaterzuiveringsslib en hergebruikt. Zuinig omgaan met grondstoffen en voedsel wordt beloond, verspilling aangepakt.
6. In de glastuinbouw wordt de kas de energiebron van de toekomst. Het speciale tarief energiebelasting (gas) voor de glastuinbouw verdwijnt.
7. Het verbouwen van de huidige generatie genetisch gemodificeerde gewassen wordt in Nederland niet toegestaan.

- 1 **8.** De bijdrage aan het Gemeenschappelijk landbouwbeleid (40 procent van de uitgaven van de EU) wordt
2 gehalveerd. De directe hectaretoeslagen worden afgeschaft. Wat overblijft, is een fonds voor prijs- en
3 marktbeleid, voor het geval het inkomen van boeren door de bodem zakt, en een vergroeningsfonds
4 dat andere (nieuwe) lidstaten moet aanmoedigen de landbouw te verduurzamen. De melkquotering in
5 de EU wordt niet afgeschaft.
6
- 7 **9.** Er komt een strenger toelatingsbeleid voor bestrijdingsmiddelen. In verband met een mogelijke relatie
8 met bijensterfte komt er een verbod op het gebruik van *neonicotinoiden*. We bevorderen het gebruik
9 van biologische bestrijdingsmiddelen.
10
- 11 **10.** Om de gezondheidsrisico's van de intensieve veehouderij te beperken wordt een maximum gesteld
12 aan de hoeveelheid schadelijke stoffen (*endotoxinen*) die de lucht mag bevatten, gecombineerd
13 met een afstandsnorm. Gemeenten krijgen meer wettelijke mogelijkheden om op basis van
14 gezondheidsrisico's ongewenste uitbreidingen in de veehouderij tegen te gaan.
15
- 16 **11.** Het preventieve gebruik van antibiotica in de intensieve veehouderij wordt verboden en het curatieve
17 verbruik tot een minimum beperkt. Veeartsen behoren niet meer te verdienen aan de verkoop van dier-
18 geneesmiddelen.
19
- 20 **12.** Waar alternatieven voor dierproeven voorhanden zijn, worden deze verplicht gesteld. Het doden van
21 'overtollige' dieren wordt verboden.
22
- 23 **13.** De Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit (NVWA) wordt versterkt. Misstanden bij transport van
24 dieren en slachterijen worden niet meer getolereerd.
25
- 26 **14.** Dierenwelzijnsnormen worden aangescherpt. Binnen de veehouderij behoren dieren soorteigen gedrag
27 te kunnen vertonen. Koeien horen in de wei, we bevorderen de vrije uitloop van dieren. Er komt een
28 einde aan het doorfokken van gezelschapsdieren en landbouwhuisdieren. Het fokken en doden van
29 dieren uitsluitend om hun bont of verenkleed wordt verboden.
30
- 31 **15.** Om dierenmishandeling tegen te gaan kan de rechter een verbod opleggen op het houden van dieren.
32 Transporten van slachtdieren over lange afstanden wordt verboden. 'Plezierjacht' wordt eveneens
33 verboden. Overige jacht zoals op ganzen of wilde zwijnen wordt ingeperkt.
34
- 35 **16.** Er worden geen visserijakkoorden gesloten die schadelijk zijn voor de natuur en bevolking van ontwik-
36 kelingslanden.
37
- 38 **17.** Het onderzoek naar vleesvervangende producten wordt bevorderd. Biologische voeding wordt door de
39 overheid gepromoot.
40

NATUUR

- 41 **1.** De Ecologische Hoofdstructuur en de verbindingszones worden voltooid in de oorspronkelijk beoogde
42 omvang. Dit maakt de natuurgebieden robuuster en komt de biodiversiteit ten goede. Voor de realisa-
43 tie kan wel tien jaar extra worden uitgetrokken. Het Oostvaarderswold krijgt prioriteit.
44
- 45 **2.** De financiële middelen voor de provincies ten behoeve van de uitvoering van natuurbeleid worden
46 beter in balans gebracht met de omvang van de taken.
47
- 48 **3.** De onder Natura 2000 vallende gebieden worden wel ingericht. Beheerplannen zijn in 2015 operatio-
49 neel. Eventuele ammoniakuitstoot in omringende landbouwgebieden is overal onder de kritische waar-
50 de. De bescherming van natuurwaarden via ruimtelijke ordening- en milieuwetgeving wordt versterkt in
51 plaats van afgebroken.
52
53
54

4.	In de Noordzee maken we beschermde natuurgebieden, om natuurherstel en herstel van de visstand te bevorderen. Overbevissing gaan we voorkomen en duurzame visserij stimuleren.	1
		2
		3
5.	We zijn voorstander van het op een kier zetten van het Haringvliet ('Kierbesluit'). Dit bevordert de deltanatuur.	4
		5
		6
6.	Verdere verdieping van de Westerschelde tast de ecologische kwaliteit van het natuurgebied aan. Wij willen verregaande samenwerking tussen de havens van Antwerpen, Rotterdam, Zeebrugge en Vlissingen. We zoeken een alternatief voor het onder water zetten van de Hedwigepolder.	7
		8
		9
		10
		11
		12
		13
		14
		15
		16
		17
		18
		19
		20
		21
		22
		23
		24
		25
		26
		27
		28
		29
		30
		31
		32
		33
		34
		35
		36
		37
		38
		39
		40
		41
		42
		43
		44
		45
		46
		47
		48
		49
		50
		51
		52
		53
		54

13. NIET BIJ BROOD ALLEEN

In tijden van crisis lopen kunst, cultuur en creativiteit extra risico om als franje te worden gezien en als eerste te sneuvelen. Dat moeten we verhinderen. Miljoenen mensen vinden in allerlei vormen van kunst en cultuur ontspanning, inspiratie en hoop. Bibliotheken en musea, muziekscholen en fanfares, zangkoren en toneelclubs, poppodia, ateliers voor beeldende kunst en andere kleinschalige centra, het zijn allemaal plekken in de samenleving waar mensen individueel en groepsgewijs genieten van hun eigen en andersmans creatieve uitingen. De waarde van dat alles is onschatbaar en mag niet verloren gaan door kortzichtige bezuinigingen.

De BTW op kunst en cultuur wordt verlaagd naar zes procent. Muzikanten en andere beroepskunstenaars bieden we een eerlijke prijs en een fatsoenlijk inkomen. We stimuleren dat kinderen gaan sporten. En we maken gratis toegang tot musea mogelijk. De media vormen een bron van vermaak, maar ook van informatie en confrontatie van opvattingen. De Publieke Omroep geven we de ruimte om zichzelf verder te ontwikkelen. We zetten ons ook in voor een breed aanbod van kranten en voor behoud van (regionale) dagbladen. Makers moeten de ruimte krijgen om op nieuwe manieren geld te verdienen met hun werk. Naast de traditionele weg via platenmaatschappij of galerie dienen kunstenaars zich op internet vrij te kunnen presenteren en zo hun publiek en wellicht de kopers van hun werk bereiken.

ONZE VOORSTELLEN

KUNST EN CULTUUR

1. De BTW op kunst en cultuur wordt verlaagd naar zes procent.
2. Musea horen minstens één dag per week gratis toegankelijk te zijn. We onderzoeken de mogelijkheden van een herstart van het Nationaal Historisch Museum.
3. Nederlandse muzikanten dienen een eerlijke kans te krijgen om met muziek maken de kost te verdienen. Concertbezoekers gaan we wettelijk beschermd tegen het opdrijven van de prijzen van tickets voor concerten en evenementen.
4. Beroepskunstenaars krijgen een eerlijke kans om met hun eigen werk een fatsoenlijk inkomen te verdienen. We hechten waarde aan talentontwikkeling van kunstenaars. Daarom gaan we zorgvuldig om met kunstvakonderwijs en met de postacademische instellingen. De creatieve sector verdient een plaats in het innovatiebeleid.
5. Bibliotheken zijn niet alleen kenniscentra, maar ook ontmoetingsplaatsen voor de inwoners van wijken en dorpen. Ze verdienen daarom blijvende steun van de overheid.
6. Muziekscholen en fanfares, zangkoren en toneelclubs, poppodia, ateliers voor beeldende kunst en andere kleinschalige creatieve centra zijn de basis voor een breed cultureel leven. De overheid erkent haar verantwoordelijkheid om dit culturele leven levendig te houden en waar nodig te ondersteunen.

1 7. Cultuureducatie in het onderwijs is van groot belang. De cultuurkaart
2 verdient daarom ondersteuning.

3
4 8. De Nederlandse film dient te worden gestimuleerd.

5
6 9. We gaan zuinig om met de orkesten. Het Metropole Orkest willen we behouden.

7 8 **MEDIA**

9
10 1. De Nederlandse Publieke Omroep verdient bescherming én verdere ontwikkeling. De fusies tussen
11 omroepen kunnen doorgang vinden, mits dat wordt gesteund door de omroepen zelf.

12
13 2. Er komt een meer onafhankelijke kijkwijzer, zodat de slager niet zijn eigen vlees hoeft te keuren. Beoor-
14 deling gebeurt behalve door de omroepen zelf daarom ook door onafhankelijke deskundigen; dat komt
15 de betrouwbaarheid van de kijkwijzer ten goede.

16
17 3. Kranten staan onder druk. Verdergaande concentratie leidt tot verschraling van nieuws en opinie. De
18 overheid zet zich in om de onafhankelijke (regionale) pers overeind te houden.

19
20 4. Vrij internet verdraagt zich moeilijk met een downloadverbod. Dat willen we dus niet. Maar creatieve
21 makers van bijvoorbeeld films en muziek hebben natuurlijk wel recht op een vergoeding voor hun werk.
22 We gaan dat in goed overleg via het bestaande systeem van heffingen op dragers en media regelen.

23 24 **SPORT**

25
26 1. De breedtesport gaan we stimuleren. In het basis- en voortgezet onderwijs behoort voldoende sport-
27 onderwijs (lichamelijke opvoeding) te worden gegeven, door vakleerkrachten.

28
29 2. Zolang niet bekend is wat de uiteindelijke kosten zullen zijn gaan we ons niet kandidaat stellen voor de
30 organisatie van de Olympische Spelen. Alle subsidies voor de voorbereiding van de mogelijke organi-
31 satie in 2028 schrappen we vooralsnog.

32
33 3. Topsportbeleid dient gericht te zijn op talentontwikkeling, we willen voldoende ruimte voor onderwijs
34 en sporten op (zeer) hoog niveau. Voor topsporters die nog niet met sponsoring of wedstrijdgeden
35 hun geld kunnen verdienen blijft het stipendium gelden.

36
37 4. Kinderen horen te kunnen buitenspelen. In nieuw te bouwen wijken komt er een speelruimtenorm van
38 drie procent. In bestaande wijken wordt het ontwikkelen van groen en speelruimte gestimuleerd.

14. INTERNATIONAAL SAMENWERKEN

Nederland is geen eiland en Europa is geen fort. Internationale solidariteit dient de basis te zijn van het buitenlands beleid. We moeten de internationale rechtsorde bevorderen, in het belang van vrede en veiligheid en welvaart en welzijn van alle wereldburgers. Samenwerken over de grenzen verbindt landen en verkleint de kansen op conflicten. Door internationale samenwerking maken we de wereld stabiel, veiliger en welvarender. Een Europa van vrede en veiligheid is een baken voor de rest van de wereld. Een Europa dat vooral bezig is met het verspreiden van een neoliberale politiek brengt die samenwerking in groot gevaar.

De afgelopen twintig jaar heeft de EU zich vooral gericht op het worden van een machtige superstaat, die vooral wil concurreren met andere wereldmachten. Daartoe is steeds meer vrijheid gegeven aan financiële markten en grote multinationals, ten koste van nationale soevereiniteit en democratisch toezicht. Dat heeft de Europese samenwerking voor veel mensen veranderd in Europese dwingelandij en de onderlinge solidariteit in Europa ondermijnd. Vanaf nu dient de samenwerking vooral te worden gericht op het bewaken van de vrede, versterken van de solidariteit, behoud van de eigenheid van landen en bevorderen van de gemeenschappelijke welvaart. Nederland bevordert eerlijke handel, fatsoenlijk loon en maatschappelijk verantwoord ondernemen.

ONZE VOORSTELLEN:

EUROPESE SAMENWERKING

1. In plaats van steeds verdere overdracht van nationale soevereiniteit aan de Europese Unie gaan we inzetten op grotere effectiviteit van de samenwerking in Europa. De Brusselse regelzucht wordt aan banden gelegd en het principe van subsidiariteit wordt streng toegepast. Europese samenwerking kan alleen met steun van de bevolking. Bij belangrijke besluiten dienen zij zich daarom uit te kunnen spreken, bijvoorbeeld via referenda. Over onze nationale begroting, ons sociale stelsel en onze pensioenen, onderwijs en zorg, huisvesting en openbaar vervoer beslissen we zelf en laten we Brussel niet de baas spelen.
2. We ontdoen het huidige beleid van de Europese Unie van zijn neoliberale karakter. We dringen de invloed van het leger aan lobbyisten van grote bedrijven in Brussel terug. Bij elke raadpleging door de Europese instellingen moeten vertegenwoordigers van de vakbeweging, consumentenorganisaties, van het midden- en kleinbedrijf en milieu- en andere organisaties die staan voor algemene belangen, meer worden gehoord.
3. De Europese Unie wordt omgevormd van een project waarin de markt heilig is verklaard tot een samenwerkingsverband dat bevordering van welvaart in de lidstaten centraal stelt. De waarde van de menselijke maat wordt door de Europese Unie erkend. Dat betekent dat ruim baan wordt gegeven aan kleinschalige coöperaties en andere initiatieven die aan werknemers en consumenten voorrang geven. Niet langer wordt van elk bedrijf verwacht dat het zich stort op de Europese markt: de sociale betekenis van kleine ondernemingen voor de eigen buurt wordt erkend. Europese regels die grote bedrijven en multinationals bedrijven bevoordelen worden herzien.

- 1 **4.** Economisch beleid in de Europese Unie om uit de crisis te komen wordt beter gecoördineerd en beter
2 gecontroleerd door nationale parlementen en het Europees Parlement. Dat maakt verstandige eco-
3 nomische maatregelen mogelijk en voorkomt dat landen door Brussel gedwongen worden hun eigen
4 economie kapot te bezuinigen.
- 5
- 6 **5.** Het mandaat van de Europese Centrale Bank (ECB) wordt verruimd en niet langer alleen gericht op
7 het bestrijden van inflatie, maar vooral ook op het bevorderen van duurzame en fatsoenlijk verdeelde
8 welvaart en werkgelegenheid. Het democratisch toezicht op de ECB wordt versterkt.
- 9
- 10 **6.** Om Europese samenwerking weer tot lonkend perspectief voor burgers in Europa te maken, moeten
11 de financiële markten in Europa aan banden worden gelegd. Ingrijpende regulering van financiële
12 markten is noodzakelijk ter stabilisering van de Europese economie. In plaats van de oren te laten
13 hangen naar wat de markten dicteren, gaat de politiek weer de regie nemen, nationaal en Europees.
- 14
- 15 **7.** De concurrentieregels van de interne markt kunnen vakbondsrechten en collectieve afspraken tussen
16 werknemers en werkgevers niet inperken. We wijzen concurrentie tussen lidstaten via steeds lagere
17 lonen en lagere tarieven voor de winstbelasting van bedrijven af. Dit gaan we tegen door afspraken
18 te maken over een ondergrens voor een minimumloon in alle lidstaten, gerelateerd aan het nationale
19 inkomen, en over een gemeenschappelijke grondslag en minimumtarief voor de winstbelasting van
20 bedrijven. Belastingontduiking en belastingontwijking door multinationals worden aangepakt.
- 21
- 22 **8.** De lopende hervorming van de Europese aanbestedingsregels moet erop gericht zijn dat nationale, re-
23 gionale en lokale overheden voorwaarden kunnen stellen t.a.v. duurzaamheid en arbeidsvoorwaarden.
24 De regels worden vereenvoudigd, zodat de administratieve lasten zowel voor de overheid als voor het
25 midden- en kleinbedrijf worden verminderd. Bij publieke diensten mogen de aanbestedingsregels niet
26 worden misbruikt om privatisering door te drukken.
- 27
- 28 **9.** De begroting van de Europese Unie wordt beperkt en rondpompen van Europese subsidies gestopt.
29 Nederland accepteert de volgende lange termijnbegroting van de Europese Unie niet als lidstaten hun
30 Europese subsidies niet verantwoord.
- 31
- 32 **10.** De wildgroei aan doorgaans ondoorzichtige Europese agentschappen wordt een halt toegeroepen en
33 de Brusselse bureaucratie gaat aan banden. De overdreven salarissen van EU-ambtenaren worden in
34 lijn gebracht met die van nationale ambtenaren. We stoppen met het geldverslindende verhuiscircus
35 tussen Brussel en Straatsburg.
- 36
- 37 **11.** Het bijeenhouden van de Europese Unie is de komende tijd al moeilijk genoeg. Verdere uitbreidings-
38 plannen van de Unie zijn daarom niet opportuun. Balkanlanden, waarmee al toetredingsafspraken zijn
39 gemaakt, zijn welkom, mits zij volledig aan alle toetredingseisen voldoen. Toekomstige uitbreidings-
40 plannen moeten per referendum aan de Nederlandse bevolking worden voorgelegd.
- 41
- 42 **12.** Naast samenwerking in de Europese Unie is bredere Europese samenwerking belangrijk, onder meer
43 in de Raad van Europa en de Organisatie voor Veiligheid en Samenwerking in Europa. Het respecteren
44 van de Europese Conventie voor de Rechten van de Mens door alle 27 Europese lidstaten krijgt meer
45 nadruk in ons internationaal beleid.

VREDE EN VEILIGHEID

- 46
- 47
- 48
- 49 **1.** Nederland geeft prioriteit aan zijn grondwettelijke verplichting tot bevordering van de internationale
50 rechtsorde. Met tal van internationale organen en tribunalen moet Nederland het land van de vrede zijn
51 en dat in alles uitstralen.
- 52
- 53 **2.** Deelnemen aan militaire missies in het buitenland wordt beperkt tot die missies welke op uitdrukkelijk
54 verzoek van de Verenigde Naties plaatsvinden, waarbij Nederland ook nog altijd zijn eigen afweging

- maakt. Daarbij wordt onder meer gekeken naar garanties voor het respecteren van het internationaal recht, waaronder de Conventies van Genève en de mensenrechten. De minimumleeftijd voor deelname door militairen wordt, overeenkomstige de wens van de Verenigde Naties, verhoogd naar 21 jaar. Elke missie wordt gevolgd door een grondige parlementaire evaluatie.
3. Effectieve missies ter bestrijding van piraterij steunen we, uitbreiding ervan met operaties aan land moet met grote terughoudendheid worden gezien. De Nederlandse militairen en politie-instructeurs in Afghanistan trekken we terug. In plaats daarvan kiezen we voor civiele steun aan de opbouw van dat land.
4. Israël heeft recht op erkende en veilige grenzen, de Palestijnse bevolking heeft ook recht op een eigen staat, eveneens met erkende en veilige grenzen. Nederland zal de onafhankelijke Palestijnse staat dan ook erkennen en zich hard maken voor hun VN-lidmaatschap. Nederland houdt vast aan uitvoering van eerdere resoluties van de Veiligheidsraad en van het internationaal recht. Daarnaast maakt Nederland zich sterk voor een internationale dialoog met alle vertegenwoordigers van de Palestijnen. Zolang Israël doorgaat met het illegaal bouwen van woningen in bezet gebied zal Nederland dit veroordelen en in de EU aandringen op het opschorten van de associatieovereenkomst die Israël belastingvoordeel geeft bij export naar de landen van de EU. Ook wordt de samenwerking in de Nederlands-Israëlische Samenwerkingsraad opgeschort.
5. We verzetten ons krachtig tegen een sluipende ontwikkeling van de regionaal gerichte oude NAVO naar een wereldwijd opererende nieuwe NAVO als offensieve en agressieve interventiemacht. We werken niet mee aan het huidige NAVO-plan voor een raketschild, dat onze veiligheid eerder verkleint dan vergroot door toename van tegenstellingen met landen buiten de NAVO.
6. We bepleiten dat de NAVO haar nucleaire doctrine laat varen, omdat die niet bijdraagt aan het behoud en het bevorderen van vrede en veiligheid. Nucleaire ontwapening van Europa krijgt prioriteit. Nederland stuurt Amerikaanse kernwapens op ons grondgebied retour. We nemen het initiatief tot een internationale stop op productie en gebruik van wapens met verarmd uranium.
7. We zien scherp toe op naleving van het Internationaal Verdrag tegen Clustermunitie en streven naar verdere beperking van de wapenwedloop en wapenexport. Aan landen die mensenrechten schenden of in een spanningsgebied liggen, levert Nederland in ieder geval geen wapens. Nederlandse pensioenfondsen mogen niet beleggen in de wapenindustrie. Wapenbeurzen houden we buiten de deur. Privatisering van defensieonderdelen vinden we onwenselijk.
8. Het Nederlandse leger vliegt voorlopig door met de F-16 en ziet af van aanschaf van JSF-gevechtsvliegtuigen. Nederland koopt geen bewapende onbemande vliegtuigen (*drones*) en pleit voor een internationale conferentie ter regulering van het gebruik van dit omstreden wapentuig.
9. Van militairen vragen we de bereidheid om zich met lijf en leden voor onze veiligheid en de internationale rechtsorde in te zetten. Dat vereist ook dat militairen die door noodzakelijke bezuinigingen op defensie moet afvloeien, altijd moeten kunnen rekenen op zorgvuldige begeleiding en optimale ondersteuning. Daarbij is ‘van werk naar werk’ het uitgangspunt. We zien toe op goede uitvoering van de parlamentsbreed geïnitieerde Veteranenwet.

INTERNATIONALE SOLIDARITEIT

1. Nederland draagt zorg dat internationale solidariteit de hoeksteen vormt van het internationale beleid. Vrede en veiligheid hebben de beste kansen in een duurzame en eerlijke mondiale samenleving. Het nakomen van de internationaal overeengekomen Millenniumdoelen is een hoge verplichting van de hele wereld en mag niet afhankelijk gemaakt worden van tijdelijke economische tegenwind.

- 1 **2.** In plaats van de eenzijdige gerichtheid in de Wereldhandelsorganisatie (WTO) op vrijhandel, streven
2 we naar een meer samenhangend beleid. Daarin verbinden we het beleid op het gebied van voedsel,
3 water, energie en grondstoffen met elkaar. En zetten we in op bestrijding van armoede, in combinatie
4 met economische groei en de ontwikkeling van een fatsoenlijk rechtsstelsel dat de mensenrechten
5 respecteert.
6
- 7 **3.** We kunnen arme landen het beste helpen door internationale eerlijke handelsregels, eerlijke prijzen en
8 functionerende belastingdiensten. Daaraan geeft Nederland de komende jaren voorrang.
9
- 10 **4.** De armste landen in de wereld horen in handelsverdragen de ruimte te krijgen hun eigen economie,
11 met inbegrip van hun eigen industrieën en landbouw, op te bouwen, door die tijdelijk te beschermen.
12 Daarmee voorkomen we dat hun voedselzekerheid permanent wordt bedreigd. Nederland bepleit aan-
13 scherping van Europese richtlijnen tegen voedselspeculatie.
14
- 15 **5.** ‘Landgrabbing’, waarbij buitenlandse bedrijven schaarse landbouwgrond opkopen, maakt boeren en
16 burgers in arme landen tot slachtoffer en ontnemt hen de mogelijkheid voor zichzelf te zorgen. Neder-
17 land gaat tegengas geven door met pensioenfondsen, banken en verzekeraars af te spreken geen geld
18 in dergelijke roofbedrijven te steken.
19
- 20 **6.** Nederland draagt bij aan het opzetten van certificeringssystemen, om te garanderen dat zoveel moge-
21 lijk producten die vanuit arme landen in Europa worden verkocht verantwoord worden geproduceerd,
22 vanuit sociaal en milieuoogpunt. Nederland biedt meer ondersteuning aan het werk van de Internatio-
23 nale Arbeidsorganisatie van de Verenigde Naties om werknemersrechten beter te beschermen.
24
- 25 **7.** Nu lopen arme landen jaarlijks 160 miljard dollar aan belastinginkomsten mis. Het ontwikkelen van
26 een houdbaar belastingstelsel en het tegengaan van belastingontwijking door multinationals zou tal
27 van arme landen veel nieuwe investeringsruimte bieden. Door hen die middelen wel te gunnen, kun-
28 nen zij zichzelf sneller en sterker ontwikkelen. En worden zij minder afhankelijk van hulp. Nederland
29 moet af van haar omstreden rol bij het faciliteren van deze grootscheepse belastingontwijking en zet
30 zich voortaan in voor verbeterde internationale uitwisseling van informatie over belastingplichtigen om
31 belastingontwijking en -ontduiking effectief tegen te gaan. We helpen met onze kennis en expertise de
32 armste landen bij het opzetten van een functionerende belastingdienst.
33
- 34 **8.** We dragen niet bij aan een nieuw Europees Ontwikkelingsfonds vanaf 2014, zolang dat zich niet aan-
35 toonbaar beperkt tot zaken waarin de EU de meerwaarde van haar schaal benut.
36
- 37 **9.** Het budget voor ontwikkelingssamenwerking blijft 0,7 procent van het bruto nationaal product (wat
38 we met zijn allen jaarlijks voortbrengen). We richten, in goede samenwerking met organisaties op het
39 terrein van ontwikkelingssamenwerking, de hulp op die landen die deze het meeste nodig hebben en
40 grijpen in tegen elke vorm van verspilling.
41
42
43
44
45
46
47
48
49
50
51
52
53
54

15. GEZONDE FINANCIËN

De bankencrisis heeft een gat geslagen in de overheidsfinanciën. Iedereen is het erover eens dat we die op orde moeten brengen. Dat daarvoor bezuinigingen nodig zijn, is ook duidelijk. Bij wie deze bezuinigingen terecht komen en in welk tempo we ze doorvoeren, is een politieke keuze. In één jaar met draconische bezuinigingen en belastingverhogingen het tekort terugbrengen tot onder de drie procent - zoals Brussel dat lijkt te willen - leidt er toe dat mensen nog veel minder te besteden hebben. Dit zal het economisch herstel frustreren in plaats van stimuleren. Daardoor zou de crisis enkel worden verlengd. Vele economen en instanties, zoals het IMF en de OESO, zijn dat met ons eens.

We willen de overheidsfinanciën op orde krijgen. Al in 2013 worden hiertoe de eerste stappen gezet, terwijl tegelijkertijd met een pakket van eenmalige overheidsinvesteringen het economisch herstel wordt gestimuleerd. In 2015 zal het tekort terecht komen onder het door Brussel opgelegde maximum van drie procent. Daarnaast genereren we door middel van besparingen en extra inkomsten voldoende middelen om op termijn naar een begrotingsevenwicht toe te werken.

ONZE VOORSTELLEN

1. Nederland zet zich in om Europese begrotingsregels aan te passen, zodat verstandig economisch beleid mogelijk is en landen niet worden gedwongen hun economie kapot te bezuinigen. Concreet betekent dit dat Nederland in 2013 niet vasthoudt aan de opgelegde drie procent begrotingsnorm uit het stabiliteitpact, maar juist de economie wordt gestimuleerd. In 2015 wordt het tekort teruggebracht onder de drie procent.
2. Economisch beleid in de EU en de landen van de eurozone wordt beter gecoördineerd om gezamenlijk uit de crisis te raken. Met andere Europese lidstaten wordt samen een plan gemaakt waarbij Noord-Europa de economie gaat stimuleren om de Europese economie op gang te brengen en de werkloosheid aan te pakken.
3. Landen zoals Griekenland, waarvan de schulden niet meer houdbaar zijn, zijn niet geholpen met nieuwe leningen. Nederland moet deze dus ook niet meer verstrekken. In plaats daarvan wordt een (groter) deel van de schuld afgeschreven. Zo blijven de banken die aan deze landen lenen ook verantwoordelijk voor het nemen van verliezen wanneer een land haar schuld niet meer kan terugbetalen. Wanneer er steun komt uit andere landen, moet dat ten goede komen aan de burgers, niet aan de banken die aan hen geleend hebben.
4. Nederland moet zich inzetten om de Europese Centrale Bank (ECB) een andere rol te geven. Het mandaat kan worden aangepast, zodat niet alleen inflatiebestrijding, maar ook stimulering van de economie en werkgelegenheid doelstellingen worden. In plaats van Europese banken voor duizend miljard aan goedkope leningen te verstrekken in de hoop dat deze het weer doorlenen aan overheden, kan de ECB beter direct de economie stimuleren door overheidsobligaties van alle eurolanden op te kopen. Dat komt direct ten goede aan de Europese burgers door lagere overheidstekorten. Bovendien wordt

1 daarmee ook speculanten een hak gezet. Het democratisch toezicht op de ECB wordt versterkt.

- 2
- 3 **5.** We verzetten ons tegen het huidige permanente noodfonds van de eurozone, het ESM. De huidige
- 4 hulpoperaties helpen niet zozeer de betreffende landen, maar vooral het Europese bankwezen. Wan-
- 5 neer het ESM er toch komt zullen we ons ervoor inzetten dat de lidstaten - waaronder Nederland -
- 6 voldoende zeggenschap blijven houden over het permanente noodfonds en het geld dat daaruit wordt
- 7 besteed. Er komt een strengere controle over de uitgaven, door de Europese Rekenkamers, nationale
- 8 parlementen en het Europees parlement. Het fonds mag niet worden misbruikt om draconische en
- 9 contraproductieve bezuinigingen af te dwingen bij landen die van het fonds lenen.
- 10
- 11 **6.** Er komt een nieuwe nationale investeringsbank (NIB) die kredieten gaat verstrekken aan fundamenteel
- 12 gezonde en goed geleide bedrijven. Daarmee zorgen we ervoor dat de industrie weer kan investeren.
- 13 Ook kan deze investeringsbank langjarige investeringen in duurzame economie financieren.
- 14
- 15 **7.** We moeten voorkomen dat de nieuwe ABN Amro opnieuw een prooi wordt voor een buitenlandse
- 16 overname. De praktijk leert dat buitenlandse banken prioriteit geven aan de kredietverlening in het land
- 17 waar hun hoofdkantoor staat. De Nederlandse overheid behoudt daarom een strategisch belang in
- 18 de ABN Amro. De Nederlandse Waterschapsbank (NWB) en de Bank Nederlandse Gemeenten (BNG)
- 19 worden niet geprivatiseerd.
- 20
- 21 **8.** Nederland gaat zich inzetten om internationaal speculatieve kapitaalstromen aan banden te leggen.
- 22 Voedselspeculatie, speculatie met overheidsobligaties en andere vormen van speculatie die ontwrich-
- 23 tend werken voor de economie, worden aangepakt met een anti-speculatieplan. Er komt een pakket
- 24 aan maatregelen, waaronder het tegengaan van de ondoorzichtige handel die buiten de beurs om
- 25 plaatsvindt, het inperken van de handel in derivaten, aanpak van 'high-frequency trading' (zeer snelle
- 26 volledig geautomatiseerde handel), de aanpak van flitskapitaal ('Tobin-tax') en een veel strengere con-
- 27 trole op marktmanipulatie.
- 28
- 29 **9.** De dominante rol van de dollar in ons monetaire systeem kan worden teruggedrongen met een vol-
- 30 waardige internationale reservemunt. Die kan worden gebaseerd op de al bestaande speciale trek-
- 31 kingsrechten (SDR's) van het Internationaal Monetair Fonds (IMF), aangevuld met belangrijke nieuwe
- 32 landen zoals China, India en Brazilië. Het IMF en de Wereldbank worden verregaand gedemocratiseerd
- 33 door de arme landen meer invloed te geven.
- 34
- 35 **10.** Er komt een wettelijk verbod op bonussen in de financiële sector. Onterecht uitgekeerde bonussen
- 36 worden teruggevorderd.
- 37
- 38 **11.** We stellen paal en perk aan de topinkomens. Bestuurders in de publieke en semipublieke sector ver-
- 39 dienen niet meer dan de minister.
- 40
- 41 **12.** De macht van aandeelhouders wordt ingeperkt ten gunste van werknemers. In grote ondernemingen
- 42 kunnen werknemers vierjaarlijks de helft van de leden van de Raad van Commissarissen kiezen.
- 43
- 44 **13.** Om wanpresterende bestuurders beter aan te kunnen pakken, worden de juridische mogelijkheden
- 45 uitgebreid. Er komt een aparte strafrechtelijke bepaling voor financieel wanbeleid. Ook wordt de civiele
- 46 aansprakelijkheid van bestuurders vergroot.
- 47
- 48 **14.** De financiële sector wordt grondig hervormd, om nieuwe ontsporingen te voorkomen. Zo komen er
- 49 strengere regels voor de grote opkoopfondsen en hedgefondsen. Ook komt er strakker toezicht op de
- 50 kredietbeoordelaars.
- 51
- 52 **15.** Nederland zet zich in voor het recht om nationaal verdergaande eisen te stellen aan de reserves van
- 53 banken om te zorgen dat onze banken voldoende veilig zijn. Net als het Verenigd Koninkrijk en Zwit-
- 54 serland willen we hogere eisen stellen dan volgens de nieuwe internationale regels ('Basel III') verplicht

is om het risico op een nieuwe bankencrisis verder te beperken.	1
	2
16. Nieuwe financiële producten worden vooraf door de toezichthouder getoetst. Producten die niet deugen, zoals woekerpolissen, worden niet op de markt toegelaten.	3
	4
	5
17. We scheiden spaar- en zakenbanken. Zo verhinderen we dat banken ooit nog kunnen gokken met het spaargeld van hun klanten. Dit doen we in Europees verband. Vooruitlopend daarop moeten Nederlandse banken alvast intern risicovolle en minder risicovolle activiteiten duidelijk scheiden.	6
	7
	8
	9
18. De hypotheekrenteaftrek wordt in tien jaar tijd afgetopt voor hypotheekschulden tot 350.000 euro. Het percentage waartegen kan worden afgetrokken wordt gemaximeerd op 42 procent. Zo zorgen we ervoor dat de subsidie weer effectief wordt en ‘villasubsidie’ verdwijnt. Het aflossen van hypotheekschulden wordt aangemoedigd.	10
	11
	12
	13
	14
19. Voor de allerhoogste inkomens komt er een nieuw toptarief van 65 procent, voor het deel van het inkomen dat boven de 150.000 euro uitkomt. De aftrek van pensioenpremies wordt gemaximeerd tot een pensioengevend salaris van anderhalf keer modaal.	15
	16
	17
	18
20. Er komt een vergaande vergroening van het belastingstelsel. Door het invoeren van een aantal milieuheffingen, zoals de verbrandingsbelasting en een ecotaks voor grootgebruikers, hanteren we het principe ‘de vervuiler betaalt’.	19
	20
	21
	22
21. De zeer ongelijke vermogensverdeling in Nederland wordt bestreden door vermogens en vermogensinkomsten zwaarder te belasten. Door de bestaande vermogensrendementsheffing te vervangen door een vermogenswinstbelasting worden de vermogensinkomsten rechtvaardiger belast, doordat over de daadwerkelijke gerealiseerde vermogenswinsten belasting verschuldigd is. Het tarief daarvan gaat omhoog naar 40 procent. Voor grote vermogens komt een aparte vermogensbelasting.	23
	24
	25
	26
	27
	28
22. Er komt een beperking van de renteaftrek bij de winstbelasting waardoor het ontmoedigd wordt om bedrijven vol te pompen met schulden.	29
	30
	31
23. De bankenbelasting wordt verhoogd en aangevuld door een financiële transactietaks. Dat remt speculatie en stimuleert dat beschikbaar kapitaal wordt ingezet in de reële economie.	32
	33
	34
24. De strijd wordt aangegaan met belastingontwijking en belastingontduiking. Er wordt korte metten gemaakt met zwartsparenders, brievenbusmaatschappijen en belastingparadijzen. Er komt openheid over hoeveel multinationals in elk land aan belasting betalen en er worden zo snel mogelijk internationale afspraken gemaakt om een einde te maken aan de internationale wedloop om winsten van bedrijven steeds minder te belasten. In Europa komt er een minimumtarief voor de winstbelasting.	35
	36
	37
	38
	39
	40
	41
	42
	43
	44
	45
	46
	47
	48
	49
	50
	51
	52
	53
	54

**Snouckaertlaan 70
3811 MB Amersfoort**

**T (088) 243 55 57
F (033) 462 55 12
E sp@sp.nl**

www.sp.nl